

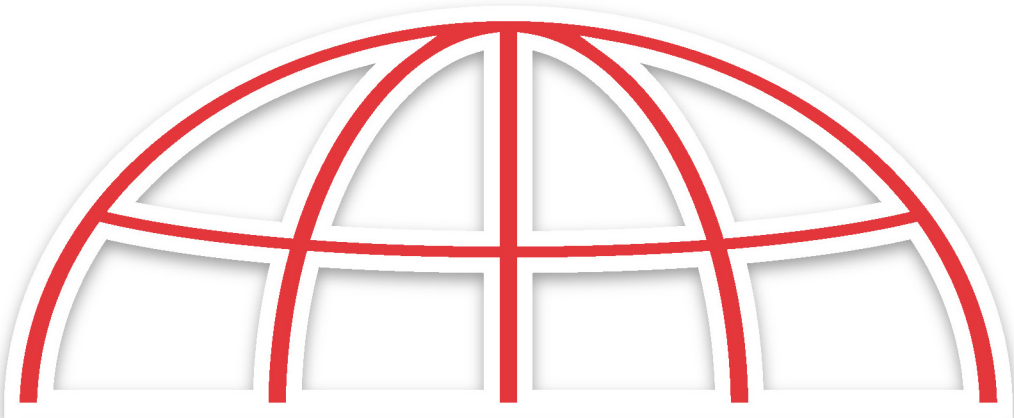

ISSN 2458-7818

*Aydın***TÖMER**
TÜRKÇE ÖĞRETİMİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

AYDIN TÖMER DİL DERGİSİ

Yıl 2 Sayı 1 - 2017

Aydın **TÖMER**
TÜRKÇE ÖĞRETİMİ UYGULAMA ve ARAŞTIRMA MERKEZİ

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
AYDIN TÖMER DİL DERGİSİ

Yıl 2 Sayı 1 - 2017

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
AYDIN TÖMER DİL DERGİSİ

ISSN 2458-7818

Sahibi

Dr. Mustafa AYDIN

Yayın Periyodu

Yılda İki Sayı: Mart & Eylül

Baskı

Yazı İşleri Müdürü

Nigar ÇELİK

Akademik Çalışmalar

Koordinasyon Ofisi

Editör

Selman ARSLANBAŞ

Yazışma Adresi

Beşyol Mahallesi, İnönü
Caddesi, No: 38, Sefaköy, 34295

Küçükçekmece/İstanbul

Tel: 0212 4441428

Fax: 0212 425 57 97

Web: www.tomer.aydin.edu.tr

E-mail: tomerdildergisi@aydin.edu.tr

Yayın Kurulu

Selman ARSLANBAŞ
Öğr. Gör. Emrah BOYLU
Okt. Ömer Faruk IŞIK

Yayın Dili

Türkçe

Hakem Kurulu

Prof. Dr. V. Doğan Günay / Dokuz Eylül Üniversitesi

Prof. Dr. Nadir Engin Uzun / Ankara Üniversitesi

Prof. Dr. Necati Demir / Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Fatma Açık / Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Adnan Kan / Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet Ali Akıncı / Rouen Üniversitesi

Doç. Dr. Mustafa Altun / Sakarya Üniversitesi

Doç. Dr. Fahri Temizyürek / Gazi Üniversitesi

Doç. Dr. Mehmet Kara / Gazi Üniversitesi

Doç. Dr. İhsan Kalenderoğlu / Gazi Üniversitesi

Doç. Dr. Fatma Bölükbaş / İstanbul Üniversitesi

Doç. Dr. Ahmet Akkaya / Adıyaman Üniversitesi

Doç. Dr. Tazegül Demir / Kafkas Üniversitesi

Doç. Dr. Deniz Melanlıoğlu / Kırıkkale Üniversitesi

Doç. Dr. Mustafa Kurt / Gazi Üniversitesi

Doç. Dr. Kamil İşeri / Dokuz Eylül Üniversitesi

Doç. Dr. Yusuf Avcı / Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Doç. Dr. Cihan Özdemir / Yunus Emre Enstitüsü

Doç. Dr. Özey Karadağ / Hacettepe Üniversitesi

Doç. Dr. Bayram Baş / Yıldız Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Yusuf Doğan / Gazi Üniversitesi

Doç. Dr. Alparslan Okur / Sakarya Üniversitesi

Doç. Dr. Hakan Ülper / Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Doç. Dr. Abdullah Şahin / Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Doç. Dr. Adem İşcan / Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Doç. Dr. Mahir Kalfa / Hacettepe Üniversitesi

Doç. Dr. Oğuzhan Sevim / Atatürk Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Erol Barın / Başkent Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Muhammet Sani Adıgüzel / İstanbul Aydın Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Yalçın Yılmaz / İstanbul Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Funda Uzdu Yıldız / Dokuz Eylül Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Fatih Kana / Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Bekir İnce / Sakarya Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Gülден Tüm / Çukurova Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. İbrahim Atabey / Gazi Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mesut Gün / Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ömer Tuğrul Kara / Çukurova Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Bekir Kayabaşı / Adıyaman Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Dilek Fidan / Kocaeli Üniversitesi
Dr. Ülker Şen / Gazi Üniversitesi
Dr. Salih Uçak / Selahattin Üniversitesi
Dr. Başak Uysal / Gazi Üniversitesi

AYDIN TÖMER DİL DERGİSİ

Yıl 2 Sayı 1 - 2017

İÇİNDEKİLER CONTENTS

- Pakistanlılara Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Her İki Dilde Yer Alan Benzer Sözcüklerin Öğretime Katkıları**
The Contribution Of Education Related Words To Pakistan Citizen Who Teach Turkish Language As A Foreign Language
M. Sarper ALAP..... 1
- Türkçede Ezgi Çalışmalarına Farklı Bir Yaklaşım**
Different Approaches To Turkish Intonation
Nilgün ERKARDAS..... 13
- Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Günümüz Popüler Şarkıların Dilin Doğru Kullanımına Etkisi**
The Effects Of Today's Popular Songs To Correct Usage Of Language in Turkish Language Teaching As A Foreign Language
Fatih KANA, Zeynep ÖZEKİNCİ, İsmail KIZILDAĞ, M. Furkan UZAN 24
- Yabancılar Türkçe Öğretiminde İleri Seviyede Anlamsal Boyutta Dil Öğretiminin Önemi**
The Importance Of Turkish Teaching As A Foreign Language On Advanced Level in Semantic Dimension
Mualla MURAT, Aslıhan KOÇAER..... 37

Editörden

Aydın TÖMER Dil Dergisinin ikinci yılının birinci sayısını siz değerli araştırmacı ve okuyucularımızla buluşturmanın gururunu ve sevincini yaşamaktayız. Bu sayımızda “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi” ile ilgili 4 ayrı makale yer almaktadır. M. Sarper ALAP kaleme aldığı **Pakistanlılara Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Her İki Dilde Yer Alan Benzer Sözcüklerin Öğretime Katkıları** isimli çalışmasında günlük yaşamda, alışverişte, renklerde, meyvelerde, sebzelerde, nesnelere, yemek isimlerinde Türkçe ile Urduca arasında birçok aynı ve benzer sözcükler bulunduğu dikkat çekerek bunun yanında cümle kuruluşunda öge sırası olarak Türkçe ile Urduca öge sıralarının aynı olmasının Pakistanlılara Türkçe öğretimini kolaylaştırdığını ve Pakistanlıların Türkçeyi hızlı bir şekilde öğrenebildikleri tezini örneklerle desteklemiştir. **Türkçede Ezgi Çalışmalarına Farklı Bir Yaklaşım** adlı çalışmada ise Nilgün ERKARDAŞ, Türkçe sözlü dilin (okuma ve anlık konuşma) ezgisine yaklaşımımız Martin’in Artımlı Yığılım Zincirleme (AYZ) modeline dayandığını belirterek ezgi birimlerinin özelliklerini ve bunlar arasındaki ilişkilerin üzerinde durmuştur. Fatih KANA, Zeynep ÖZEKİNCİ, İsmail KIZILDAĞ, M. Furkan UZAN, **Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Günümüz Popüler Şarkıların Dilin Doğru Kullanımına Etkisi** isimli çalışmalarında, bir dilin yabancı dil olarak öğrenilmesinde şarkıların önemli bir yeri olduğu kanısından hareketle Türkiye’ye gelen uluslararası öğrencilerin de Türkçeyi öğrenmesinde müziğin önemli bir rolü olduğu görüşü çerçevesinde Türkçe öğretiminde şarkılardan nasıl yararlanabileceği üzerinde durmuştur. **Yabancılarla Türkçe Öğretiminde İleri Seviyede Anlamsal Boyutta Dil Öğretiminin Önemi** adlı çalışmalarında Mualla MURAT ve Aslıhan KOÇEER, yabancılarla Türkçe öğretiminde özellikle B2, C1 ve C2 seviyelerinde Türkçe öğretilirken toplum birikimlerine dayalı, kültür ile iç içe girmiş ve daha mecazî soyut anlamlar taşıyan görünüş ile kılınış konusunun öğretilmesinin gerekliliğini örneklerle ortaya koymuşlardır.

Selman ARSLANBAŞ
Aydın TÖMER Müdür Vekili

Pakistan'lılara Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Her İki Dilde Yer Alan Benzer Sözcüklerin Öğretime Katkıları¹

M. Sarper Alap²

Yurtdışından Türkiye'ye öncelikle eğitim olmak üzere iş ve çeşitli amaçlarla yurt dışından yabancı insanlar gelmektedir. Türkiye'ye gelen yabancı insanlardan olan Pakistanlı vatandaşlar ülkemizde yaşamaktadırlar. Türkiye'de Ankara ve İstanbul şehirlerinde Pakistan büyükelçilikleri bulunmaktadır. Bu elçiliklerde çalışmakta olan birçok Pakistan vatandaşı vardır. Özellikle elçilik çocuklarının eğitimi için Pakistan Elçilik Okulu Ankara'da kurulmuştur ve bu okulda Pakistanlı ve diğer ülkelerin yabancı öğretmenlerinin yanında Türk öğretmenler de görev almaktadır.

Bu okulda temel tüm dersler öğretilmektedir, Türk dili dersi de bu okulda yoğun bir şekilde öğretilmektedir. Bu okuldaki eğitimin yanı sıra Türkiye'ye eğitim için Pakistanlı üniversite öğrencileri gelmektedir. Türkiye'ye gelen Pakistanlı öğrencilere Türkçenin temel eğitimi, üniversitelerin kendi dil öğretim merkezleri kurulana kadar Ankara Üniversitesi TÖMER tarafından verilmekteydi.

Şu an Türkiye'de Ankara Üniversitesi TÖMER ile birlikte Türkiye'deki üniversitelerin çoğunda Türkçe öğretim merkezleri yer almaktadır. Bu kurumlarda da birçok Pakistanlı öğrenci eğitim görmektedir.

Pakistan'da ülkenin resmi dili Urdu dilidir. Urdu dili Arap alfabesi ile yazılan bir dildir. İçerisinde Arapça, Farsça, Türkçe, Sanskritçe ve İngilizce sözcükler yer almaktadır. Arapça ve Farsçada yer alan çoğu sözcük Türkçe içerisinde de kullanılmaktadır. Ancak her üç dilinde kendilerine has özellikleri vardır. Arapçada sözcüklerin eril, dişil ve nötr halleri bulunmaktadır ve bu dilin çok farklı bir öge yapısı ve sıralaması

¹ Bu makale 12-13 Kasım 2015 tarihlerinde İstanbul Aydın Üniversitesi, Aydın TÖMER tarafından düzenlenen Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Sempozyumu'nda bildiri olarak sunulmuştur.

² Kırıkkale Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı A.B. Dalı, Doktora Öğrencisi, el-mek: drsaralp40@gmail.com

vardır. Ancak bazı benzer sözcükler bir şeylerin çağrışımını yapmaktadır. Fars dilinde ise sözcüklerin eril, dişil ve nötr halleri yoktur, tek çeşit sözcük yapısı vardır. Bazı yapılar dışında Türkçe ile benzer bir öge dizilişi görülmektedir. Burada da bazı benzer sözcükler çeşitli çağrışımlar yapmaktadırlar. Farsçanın Türkçeden özellikle cümle tamlama konusunda farklılığı göze çarpmaktadır, Farsçada tamlama Türkçedekinin tersidir.

Türk dili hem sözcüklerin Urdu dili sözcüklerine hem de öge dizilişinin benzerliği ile birlikte Pakistanlı vatandaşların Türkçeyi öğrenmelerinde büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Son zamanlarda yayımlanan Türk dili ve Urdu dili konuşma, gramer ve yazma kitapları da eğitime büyük kolaylıklar sağlamaktadırlar.

Anahtar: Türkçe, Urdu, Öğretim, Sözcük

The Contribution Of Education Related Words To Pakistan Citizen Who Teach Turkish Language As A Foreign Language

Primarily to Turkey from abroad to work abroad and foreign people come for various purposes, including education. There are Pakistani embassies in Ankara and Istanbul in Turkey. There are many Pakistani citizens who work in these embassies. Pakistan Embassy School was established especially for the children's education embassy in Ankara and the Turkish teachers are involved alongside teachers in this school Pakistanis and other foreign countries.

This is basically all courses are taught in school, Turkish language courses are also taught intensively in these schools. This, as well as education in schools comes Pakistani university students to study in Turkey. Pakistani students from basic education in Turkish in Turkey, universities were given by TÖMER up training centers established in their own language.

The official language of the country of Pakistan is Urdu. Urdu is a language written in the Arabic alphabet. In Arabic, Persian, Turkish, is located in Sanskrit and English words.

Situated in Arabic and Persian it is also used in many Turkish words. However, in all three languages they have their own characteristics. In Arabic, the word masculine, feminine and neuter there are many different forms of the language and structure of an element and ranking.

The melting of the words in Persian, is not feminine and neutral states, has the structure of a single kind word. A similar arrangement with the Turkish element is seen. Here are some similar words to various connotations. The difference in the Persian sentence complements the Turkish particularly stands out is the opposite Turkish phrases in Farsi.

Turkish language of Pakistani citizens along with the similarity of both the word and the word of Urdu element arrangement provides great convenience in learning Turkish. Turkish and Urdu language recently published speaking, grammar and writing books also provide training to the great amenities.

Key: Turkish, Urdu, Education, Word

Giriş

Yabancı bir vatandaşın kendi ülkesi dışında başka bir ülkeye gittiğinde ülkenin resmi dilini konuşması konusunda ilk başlarda bir sıkıntı yaşanmaktadır. Türkiye'ye gelen Pakistanlı vatandaşların çoğunu üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Geriye kalan vatandaşlar ise genelde Türkiye'ye çalışmaya gelenler ve sığınmacılardır.

Pakistan'ın resmi dili Urduca'dır. Urduca, Hint-Avrupa dillerindedir. Urduca, Arap alfabesiyle yazılan ve içerisinde Arapça, Türkçe, İngilizce, Farsça ve Sanskritçe bulunduran sözcüklerden oluşmaktadır. Urduca, ismini Türkçe "Ordu" sözcüğünden almıştır. Urduca, Türkçe ile geçmişten bugüne yakın ilişkiler içerisinde.

Türkçe ile Urduca arasında öncelikle bazı farkları ifade edecek olursak, Cumhuriyetin ilanından önce Osmanlı İmparatorluğu zamanında konuşmada ve yazıda Arapça ve Farsça yoğunlukla kullanılmaktaydı.

Yazı dilinde ise Osmanlıcada yazışmalar Osmanlıca olarak yapılmaktaydı. 29 Ekim 1923 Cumhuriyetin ilanından sonra 1 Kasım 1928'de Arap harflerinin yerini Türkçe harfleri aldı.

Pakistan, Türkiye'nin dost ve kardeşi olduğu Müslüman bir ülkedir. Bu kardeşlik Pakistan'ın bağımsız bir devlet olmasından önce süregelmektedir. 1. Dünya Savaşı yılları ve Kurtuluş Savaşı'nda Hint Müslümanlarından olan ve Pakistan'ın kurulmasında çok büyük katkısı bulunan büyük vatan şairi Allame Muhammed İkbâl, Türk Müslüman kardeşleri için yardım toplamış ve Türklerin yanında yer almışlardır.

1947 yılında Pakistan, Hindistan'dan ayrılarak ayrı bir Müslüman ülke olmuştur. Pakistan'ın resmi dili Urducadır. Urduca, Arap alfabesiyle yazılmıştır. Arap harfleriyle yazılan Urducada, Arapça harflerin yanı sıra çok sayıda Arapça sözcük bulunmaktadır. Bunun yanında Farsça, Türkçe ve Hintçe sözcükler de Urdu dili içerisinde yer almaktadır.

Urdu dili içerisinde Türkçe sözcüklerin kullanılmasının yanında Türk dilinde kullanılan yabancı sözcüklerin özellikle Arapça ve Farsça sözcüklerin yer almasıyla her iki dil arasında öğrenme daha kolay hale gelmektedir.

Türkiye'ye her yıl çok sayıda öğrenci, yükseköğrenimlerini yapmak için gelmektedirler. Bunun yanında Suriye ve Afganistan'dan gelen sığınmacılar arasında Urdu dilini bilen vatandaşlar da yer almaktadır.

Urdu dilini bilenler genellikle Pakistanlılar, Hindistanlılar ve Afganistan'da, İran'da ikamet eden Pakistan vatandaşlarıdır.

Türkiye'de Pakistanlı üniversiteli öğrencilerin eğitimleri, üniversitelerde yer alan Türkçe Öğretim Merkezleri tarafından verilmektedir. Pakistanlı üniversite öğrencileri, Türkçe kurslarında A1 seviyesinden başlayarak C2 seviyesine kadar eğitim görmektedirler.

Pakistan ve Afganistan'dan gelen sığınmacılar ise illerde yer alan Halk Eğitim merkezleri vasıtasıyla A1 ve A2 seviyesinde eğitim görmektedirler.

Türkçe Öğretim Merkezlerinde verilen Türkçe dersler, Halk Eğitim Merkezlerinde verilen Türkçe eğitimlerine göre biraz daha uzun süreli ve kapsamlı olmaktadır.

Pakistanlı vatandaşların Türkçe öğrenimlerinde kendilerine en kolay gelen dil özelliği sözcüklerdir, çünkü her iki dilde yer alan birçok sözcük yer almaktadır.

Günlük yaşamda, alışverişte, renklerde, meyvelerde, sebzelerde, nesnelere, yemek isimlerinde Türkçe ile Urduca arasında birçok aynı ve benzer sözcükler yer almaktadır. Bunun yanında cümle kuruluşunda öge sırası olarak Türkçe ile Urduca öge sıraları aynıdır.

Urdu dilinin Türkçe ile yakın ilişkisi, birbirine benzeyen sözcüklerin fazla olmasıyla daha da pekişmiştir. Türkçe içinde kullanılan Arapça ve Farsça sözcüklerle, Urduca içinde kullanılan Arapça ve Farsça sözcükler tamamen birebirdir. Buna ilaveten Urduca içerisinde İngilizce sözcükler de yer almaktadır.

İlk olarak insanlar arasında selamlaşmalarda hepimizin bildiği iki insan birbirini “Selamun Aleykum” şeklinde selamlarlar.

Urduca ile Türkçenin yakınlığının benzer sözcükler yanında gramer yapılarının da benzerliği görülmektedir.

Türkçede bir kişinin ismini sorarken şu ifadeyi kullanırız.

Siz-in is-mi-niz ne-dir?

Gramatik benzerlikler ve yakın bir sözcüğün bulunması bu ifadeyi kolaylaştırıcı özellikler taşır.

Urducada bu ifade şu şekilde ifade edilir:

Aap-ka-nam-kia-he?

Urducayla Türkçe arasında cümle yapısı oluşturmak için her iki dilde benzer sözcüklerin iç içe kullanıldığını görmekteyiz ama genelde basit fiiller birbirinden farklıdır.

Urducada basit fiiller: Deyna (vermek), Leyna (almak), Cana (gitmek), Ana (gelmek), Karna (yapmak), Yemek (khana), İçmek (pina), Düşünmek (soçna), Uyumak (sona) şeklindedir ve tamamen Hintçe ağırlıklıdır.

Bileşik fiillerde ise “Karna”, “Deyna”, fiiliyle kurulmuş olan bileşik fiillerde yer alan sözcükler Türkçedeki sözcüklerle benzerlik gösterir. Burada Türkçe ile benze şekilde oluşturulmuş bileşik fiiller vardır.

Âzâd karnâ – آزاد کرنا - Serbest bırakmak³

İcâzat deynâ - اجازت دینا – İzin Vermek⁴

İstifâda karnâ - استفادہ کرنا – İstifade etmek⁵

İdrâk karnâ - ادراک کرنا – İdrak etmek⁶

İsrâf karnâ - اسراف کرنا – İsrâf etmek⁷

Ders deynâ - درس دینا – Ders vermek⁸

Özellikle isim şekli Türkçede kullanılan Urduca sözcüklerin aldıkları fiil ekleri “karna” veya “deyna” cümlelerin Türkçe öğreniminde kolaylaşmasını sağlar.

Türkçe ve Urduca gramer kuralı olarak tek fark Urduca sözcüklerin cins olarak ayrılmasıdır. Eski tabirle müzekker ve müennes; yeni tabirler ise eril-dişil cins birçok sözcük yer almaktadır.

Dil eğitiminde hemen hemen birço k alanda çeşitli terimler yer almaktadır. Yabancılara Türkçe eğitiminde en çok dini terimlerde verilen eğitimler büyük benzerlik taşımaktadır.

Dini terimler genellikle Arapça, Farsça olmaktadır ve bu terimler Türkçe içerisinde de yer almaktadır. Pakistanlı vatandaşların ana dili olan Urduca ve Hindistan’ın resmi dili olan Hintçede Arapça ve Farsçadan gelen dini terimler yer almaktadır.

Pakistanlı vatandaşların kendi dillerinde yer alan ve Türkçe’de de kullanılan yaygın terimler yer almaktadır.

Dua, dini törenler ve ideolojilerle bağlantılı Müslüman terimler, Arapça-Farsça, çoğunlukla Arapça olarak açıklanmıştır. Du’a, Din, Khalifa, Mullâ, Masjid, Paigambar, Rasul, Sayyad, Shekh, Sunnat, Dar’gah, İmam, İmân, Kur’an, Khudâ, Ziyârat.⁹

Bunun yanında Urduca ve Türkçede kullanılan dini isimler şunlardır:

Müslüman – مسلمان¹⁰

Mümin – مومن¹¹

³ Bulgur, Durmuş, *Urdu-Turki Dictionary*, Oriental College Punjab University, Lahore, Pakistan, 2013, s. 9

⁴ Bulgur, a. g. e., s. 22

⁵ Bulgur, a. g. e., s. 37

⁶ Bulgur, a. g. e., s. 29

⁷ Bulgur, a. g. e., s. 39

⁸ Sabir, M., *Türkçe-Urdüca Lügat*, Library Promotion Bureau, Karachi, 1968, s. 61

⁹ Bahri, Hardev, *Persian Influence on Hindi*, Bharati Press Publications, Allahabad, India, 1960, s. 23

¹⁰ Khattak, Purdil, *Urdu Aur Turki Muştarak Alfaz*, Muqteda Qavmi Zaban, İslamabad, Pakistan, 1987, s. 80

Hindistan’da Allah sözcüğü için Farsça “Khuda” sözcüğü kullanılmıştır. Allah sözcüğü Arapçadır.¹²

Urducada kullanılan sözcükler özellikle sosyal hayatta kullanılan ve genelde bu sözcükler sıklıkla kullanılan sözcüklerdir.

Pakistanlı vatandaşlara Türkçe öğretiminde sosyal yaşamda en çok karşılaştıkları sözcüklerden olan meyveler, sebzeler, gıda isimleri, giyim kuşam, dükkân isimleri, ev eşyaları, çeşitli mekânlar slaytlar vasıtasıyla görsel olarak öğretilmektedir. Ancak bazı terim isimleri Urdu dilinde yer alan benzeri terimlerle farklılık göstermektedir, buna rağmen hem Türkçe hem de Urducada yer alan bazı sözcükler yabancılara Türkçe eğitiminde kolaylıklar sağlamaktadır.

Ordu dilinde biri eski Gazneliler zamanında ki özbeöz Türkçe ile ikincisi Osmanlıcada yerleşmiş ve hemşerileşmiş, Türkçeleşmiş Arapça ve Farsça kelimeler, Moğol ve Çağatay Türkçesinden alınanlar Ordu dilinin temelini ve esasını teşkil etmektedir. Ordu dilindeki yemek isimleri: Kıyma, kavurma, dolma, pilav, çilav, kebab ve peynir. Öz Türkçe olduğu gibi bugün aynen kullandığımız üzere Buğça, çakmak (hastalık adı olarak) çiçek, makas yerine eski Türkçede kayççı; aşçı yerine baverçi; kahya yerine daroğa (Moğol-Mongolcada söylendiği gibi) elçi, topçı gibi kelimeler bu dilin esasını teşkil etmektedir.¹³

Delhi Sultanlığı zamanında Hindistan’a çok yönlü olan Türk kültürünün yayılmasıyla yemek adları: pilav, kebab, kavurma (korma), açar آچار (iştah açıcı), dolma; elbise adları: şalvar, şal; inşaat tabirleri: köşk, cami, kale; silahlar: top, çaku (çakı), tüfek, tamança; askeri tabirler: topçu, haravel (karakol), tümen; lakaplar: beg (bey), han (hakan), Uluhan, kutlu han; akrabalık terimleri: anne, bacı, apa, aça vb. gibi daha nice Türk kültürünü temsil eden kelimeler, doğmakta olan yeni dile girmeye başlar.¹⁴

Hint Pakistan Alt kıtasında çeşitli yemekler için kullanılan sözcükler örneğın pilav, kebab, şiş kebab, çorba, çay, kahve ve şeker; mutfak eşya

¹¹ Khattak, Purdil, a. g. e., s. 77

¹² Bahri, Hardev, a. g. e., s. 24

¹³ Savcı, S., Pakistan Dil ve Edebiyatı, Fatih Matbaası, İstanbul, 1966, s. 21

¹⁴ Türkmen, E. Türkçe ile Urduca Arasındaki İlişkiler, Türk Dili Dergisi, Ocak 1985, Ankara s. 30

adları: kaşık, çömçe ve tava; giysiler: pantolon, ceket, pabuç, serpuş, cep ve paça; günlük yaşamda kullanılan eşyaların adları: kitap, kalem, sürahi, sabun, perde, kağıt ve diğer birçok kelime cumhuriyet, cesaret, hesap, daire, bakkal, kasap, hamam, hazır, mümkün, tamam, beyaz, siyah, gül, meyve, misafir, ziyaret, emanet, hitabet, kıymet, makale, metin, tercüme, maksat, hikaye, meşhur, şöhret, adliye, hakim, mevzu vb.¹⁵ sözcükler Urdu dilinde kullanılmaktadır.

Urdu dilinde yukarıda görülen Türkçede de kullanılan bu isimler sıklıkla kullanılmaktadır. Bu sözcükler içerisinden bacı, hanımlar için kullanılmaktadır. Çakmak, herhangi bir şeyi yakmak için kullanılan bir alettir. Hatun, bayanlara verilen bir unvandır. Kazak, kışın insanların üzerlerine giydiği giysidir. Pilav, pirinçle yapılan bir yemektir. Kavurma, dana veya kuzu etiyle yapılan bir yemek ismidir. Kıyma, etin makinadan geçirilerek belirgin bir şekle dönüşmesiyle köfte haline gelmesidir. Küçük bir sıfat olup, büyük sıfatının zıddıdır. Son olarak Ordu, bir ülkenin askeri birliğidir ve Urduca'nın ilk ismidir.

Urdu Dili içerisinde birçok eski Türkçe kelime vardır:

Apa (Abla), çaku (çakı), tamga (damga), bacı, kıma (kıyma), elçi, tuğra (tuğra), korma (kavurma), yağma (yağma), yaşamak, armağan, dolma, han, hanam (hanım), beg (bey), begem (beyim, hanım), hatun, hakan, kayçı (makas, Anadolu'da Sındı da derler), topçı (topçu), saçak (saçı), kûç (göç), kamçı, kaşık, bibi (temiz hanım), kaz, ayag (kadeh), bahadur (bahadır, batır), koçak (küçük), çeçak (çiçek), tabanca (tabanca)¹⁶

Urduca ve Türkçede kullanılan Pazar ve çarşıda gidilen yerlerin isimlerin ortak olması Türkçe eğitim için kolaylık sağlamaktadır. Bu sözcükler:

Bakkal– بقال¹⁷, Kasap – قصاب¹⁸, Terzi – درزی¹⁹, Hattat – خطاط²⁰, Nakkaş – نقاش²¹

¹⁵ Asrar, N. A., *Pakistan ile Türkiye Arasındaki Dil ve Edebiyat İlişkileri*, Türk Dil ve Edebiyat Dergisi, Ekim 2003, C: LXXXVI, S: 622, s. 466

¹⁶ Sabir, M., *Urdu Dilinin Menşei ve Mahiyeti*, Türk Kültürü Dergisi, S: 26, Aralık 1964, Ankara, s. 101

¹⁷ Khattak, Purdil, a. g. e., s. 13

¹⁸ Khattak, Purdil, a. g. e., s. 45

¹⁹ Khattak, Purdil, a. g. e., s. 117

²⁰ Bilik, N. ve Özenç, N., *Urdu Dili Konuşma Kılavuzu*, Literatürk, İstanbul, 2007, S. 133

²¹ Bilik, N. ve Özenç, N., a. g. e., s. 133

Urduca ve Türkçe kullanılan ortak meyve sözcükleri de Türkçe eğitime katkı sağlamaktadır.

Ananas – انناس²², Badem – بادام²³, İncir – انجیر²⁴, Limon – لیمون²⁵, Nar – انار²⁶, Şeftali – شفتالو²⁷.

Bâdâm, Khur'mâ, Anjîr, Shal'jam, Farsça isimlerdir.²⁸

Her iki dilde kullanılan gıda ve içecek sözcükleri de yer almaktadır.

Çorba – شوربه²⁹, Kahve – قهوه³⁰, Kıyma – قیمة³¹, Lokma – لقمه³², Peynir – پنیر³³, Sirke – سرکه³⁴, Soda – سوڈا³⁵, Zeytin – زيتون³⁶, Haşhaş – خشخاش³⁷, Şeker – شکر³⁸, Pilav – پلاؤ³⁹

Bu sözcüklerin yanı sıra Perde – پرده⁴⁰, Sandık – صندوق⁴¹, Seccade – سجاده⁴², Cep – جیب⁴³ ve Şalvar – شلوار⁴⁴ gibi isimler hem Urduçada hem de Türkçede kullanılan ortak sözcüklerdir.

Sâbun, hamâm isimleri Farsçadan alınmıştır.⁴⁵

Par'dâ, mobilya ürünüdür ve Farsçadır.⁴⁶

Dukân, Bâzâr isimleri Farsça isimlerdir.⁴⁷

Farsça ödünç alınan çok sayıda sıfat, Hintçe kelime hazinesinin vazgeçilmez bir parçasıdır.

Bar'bâd, Garib, Maj'bûr, ⁴⁸ Siyâh, tâzâ,⁴⁹

²² Bilik, N. ve Özenç, N., a. g. e., s. 148

²³ Bilik, N. ve Özenç, N., a. g. e., s. 148

²⁴ Khattak, Purdil, a. g. e., s. 38

²⁵ Khattak, Purdil, a. g. e., s. 54

²⁶ Bilik, N. ve Özenç, N., a. g. e., s. 150

²⁷ Khattak, Purdil, a. g. e., s. 107

²⁸ Bahri, Hardev, a. g. e., s. 33

²⁹ Khattak, Purdil, a. g. e., s. 19

³⁰ Khattak, Purdil, a. g. e., s. 43

³¹ Bilik, N. ve Özenç, N., a. g. e., s. 168

³² Khattak, Purdil, a. g. e., s. 54

³³ Khattak, Purdil, a. g. e., s. 93

³⁴ Bilik, N. ve Özenç, N., a. g. e., s. 169

³⁵ Bilik, N. ve Özenç, N., a. g. e., s. 169

³⁶ Khattak, Purdil, a. g. e., s. 126

³⁷ Khattak, Purdil, a. g. e., s. 31

³⁸ Khattak, Purdil, a. g. e., s. 107

³⁹ Khattak, Purdil, a. g. e., s. 93

⁴⁰ Khattak, Purdil, a. g. e., s. 92

⁴¹ Khattak, Purdil, a. g. e., s. 100

⁴² Bilik, N. ve Özenç, N., a. g. e., s. 152

⁴³ Bilik, N. ve Özenç, N., a. g. e., s. 145

⁴⁴ Bilik, N. ve Özenç, N., a. g. e., s. 146

⁴⁵ Bahri, Hardev, a. g. e., s. 34

⁴⁶ Bahri, Hardev, a. g. e., s. 34

⁴⁷ Bahri, Hardev, a. g. e., s. 39

Farsça soyut isimler, pek çok biçimde mevcuttur. Bunların sayısı fazla olduğundan birkaç tipik örnek aşağıda verilmektedir.

Dard, fark, vakt,⁵⁰ Dar'jâ, Fây'dâ, İrâdâ, istîfâ,⁵¹

Farsça sıfatlardan pek çok sözcük oluşturulmuştur, ancak bu sıfatlar Hintçede pek kullanılmamaktadır.

dikkat, hairat, kismat, mulâkât, shikâyat, jihâlat,⁵²

Arapçadan ödünç alınan birkaç sözcük ise şunlardır:

Adad, adâlat, alâvâ, amânat, arz, âdat,⁵³ dâvat.⁵⁴

Zaman kavramlarında da ortak sözcükler vardır. Dakik دقیق⁵⁵,

Vakit وقت⁵⁶

Yukarıda kullanılan sözcüklerin çoğu, Türkiye de yaşayan Pakistanlı vatandaşlar için kolaylıklar sağlamaktadır. Bir restorana giden Pakistanlı bir aile, bu isimler ve benzeri yemek isimlerini menüde gördükleri zaman siparişlerini söyleyebilmektedirler. Bunun yanında her iki dilde kullanılan giysi isimleri, alışverişte de Pakistanlı vatandaşlara kolaylıklar sağlamaktadır. Çünkü herhangi bir giysi alışverişinde pantolon, ceket gibi nesnelere bilmeleriyle birlikte diğer farklı olan giysi isimlerini de sonradan öğrenebilmektedirler.

Her iki dilde ortak kullanılan mekan isimleri, çeşitli sıfatlar ve sözcükler, Pakistan vatandaşlarının Türkçe eğitimlerine katkı sağlamaktadır.

Sonuç

Türkiye'de yaşayan ve hiç Türkçe eğitimi almamış bir Pakistan vatandaşı bir lokantaya gittiğinde çorba, su, kola, kebab, dolma, kavurma, pide gibi yemek isimlerini anlayabilir ve sipariş edeceği şeyleri de servis yapan elemanlara söyleyebilirler.

Üniversitede ve eğitim kurumlarında okuyan bir Pakistan vatandaşı,

---

⁴⁸ Bahri, Hardev, a. g. e., s. 45

⁴⁹ Bahri, Hardev, a. g. e., s. 46

⁵⁰ Bahri, Hardev, a. g. e., s. 47

⁵¹ Bahri, Hardev, a. g. e., s. 48

⁵² Bahri, Hardev, a. g. e., s. 48

⁵³ Bahri, Hardev, a. g. e., s. 91

⁵⁴ Bahri, Hardev, a. g. e., s. 92

⁵⁵ Sabir, M., Türkçe-Urduca Lügat, s. 54

⁵⁶ Sabir, M., Türkçe-Urduca Lügat, s. 533

belli terimleri kitap, kalem, defter, muallim, ustad, asistan, sınıf, fakülte gibi sözcüklerin Urdu dilinde de kullanılmasından dolayı sıkıntı çekmemektedirler.

Hem kendi ana dili Urduçada yer alan sözcükler hem de Türkçe de kullanılan ortak sözcükler eğitimin ilk safhasında Türkçeyi öğrenenler için kolaylık sağlamaktadır. Bununla birlikte Pakistan vatandaşlarının kur kur öğrenecekleri görsel ve uygulamalı Türkçe dersleriyle birlikte Pakistanlı vatandaşlar Türkçeyi akıcı bir şekilde öğrenebilmektedirler.

Kaynakçalar

- Asrar,N. A., Pakistan ile Türkiye Arasındaki Dil ve Edebiyat İlişkileri, Türk Dil ve Edebiyat Dergisi, Ekim 2003, C: LXXXVI, S: 622, s. 464-466
- Bahri, Hardev, Persian Influence on Hindi, Bharati Press Publications, Allahabad, India, 1960
- Bilik, N. ve Özenç, N., Urdu Dili Konuşma Kılavuzu, Literatürk,;İstanbul, 2007
- Bulgur, Durmuş, Urdu-Turki Dictionary, Oriental College Punjab University, Lahore, Pakistan, 2013
- Khattak, Purdil, Urdu Aur Turki Muştarak Alfaz, Muqteda Qavmi Zaban, İslamabad, Pakistan, 1987
- Sabir, M., Urdu Dilinin Menşei ve Mahiyeti, Türk Kültürü Dergisi, S: 26, Aralık 1964, Ankara, s. 100-104
- Sabir, M., Türkçe-Urduca Lügat, Library Promotion Bureau, Karachi, 1968
- Savcı, S., Pakistan Dil ve Edebiyatı, Fatih Matbaası, İstanbul, 1966
- Türkmen, E. Türkçe ile Urduca Arasındaki İlişkiler, Türk Dili Dergisi, Ocak 1985, Ankara

Türkçede Ezgi Çalışmalarına Farklı Bir Yaklaşım¹

Nilgün ERKARDAS²

Özet

Sözlü Türkçenin (yüksek sesle okuma ve kendiliğinden konuşma) ezgisine ilişkin yaklaşımımız P. Martin'in 'Artımlı Yığılım Bitiştirme' (SCI) modeline dayanmaktadır. Bu çalışmadaki temel savımız, en küçük 'bürünsel sözcüklerin' farklı düzeylerde aşamalı bir yapı biçiminde düzenlendikleridir. Ancak, ölçülü-özerkparça modelin aksine SCI modelindeki aşamalı yapı yalnızca sınır tonlarını değil, vurgulu seslemler üzerindeki bürünsel eğrileri de içeren bir dizi düzeneğe dayanmaktadır. Bu durum, ilgili bürünsel sözcükleri ve vurgulu seslem özelliklerini belirleyebilmek için sözlü Türkçedeki sözlüksel ve dilbilgisel birimlere ilişkin doğru kuralları elde etmeyi gerektirmektedir. SCI modeli, bu ezgisel eğrilerin rasgele bir dağılım sergilemediğini, aksine bu eğrilerin bürünsel aşamalı yapıyı gösteren özel düzeneğin temelinde yattığını ileri sürmektedir. Bu eğriler, ölçülmesi gereken F_0 ve ünlü uzunluk değişkenliklerine göre dizimsel olarak karşıtlık sergilemektedir. Bu sesbilimsel özellikler sayesinde dinleyici konuşucunun amaçladığı bürünsel yapıyı yeniden oluşturabilmektedir. Bu süreçte, ardışık ezgisel eğriler algılandıkça, genel bürünsel yapı devingen bir biçimde anlaşılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Türkçe, Ezgi, Bürünsel sözcük, Artımlı Yığılım Bitiştirme Modeli

¹ Bu makale 12-13 Kasım 2015 tarihlerinde İstanbul Aydın Üniversitesi, Aydın TÖMER tarafından

² Clillac-Arp, Université Paris Diderot, Université Sorbonne Paris Cité

Different Approaches To Turkish Intonation

Abstract:

Our approach of the intonation of spoken (read and spontaneous) Turkish is based on P. Martin's model 'Stockage-Concaténation Incremental' (SCI). Our claim is that the minimal 'prosodic words' are hierarchically organised according to several levels but, contrarily to the metrical autosegmental model, this hierarchy is based on mechanisms which involve not only boundary tones but also the 'prosodic contours' on stressed syllables. This implies of course to get the right rules of lexical and grammatical units in spoken Turkish in order to define the relevant prosodic words and determine stressed syllables characteristics. In the SCI model we claim that these melodic contours are not distributed at random but that they are indeed the very basis of the specific mechanism which indicates the prosodic hierarchy. These contours contrast syntagmatically according to FO and vocalic length variations which are to be measured. Thanks to them the hearer can reconstruct the prosodic structure which was intended to by the speaker. In this process the global prosodic structure is understood dynamically as successive melodic contours are perceived.

Key words: Turkish intonation, prosodic word, Stockage Concaténation Incremental

Giriş

Türkçe sözlü dilin (okuma ve anlık konuşma) ezgisine yaklaşımımız Martin'in Artımlı Yığılım Zincirleme (AYZ) modeline dayanmaktadır (Martin,P., (2009), *Intonation du français*, (2e partie, chap. 3,pp 112-123), A. Colin.) Bu modelde bürünün en küçük birimleri (bürünsel sözcükler) farklı düzeylerde aşamalı bir biçimde düzenlenmişlerdir; ancak ölçülü-özerkparça modelinden farklı olarak, bu aşamalı yapı sınır tonlarının dışında 'bürünsel eğrileri' de içeren mekanizmalara dayanmaktadır.

Böyle bir yaklaşım, sözlü Türkçedeki sözlüksel ve dilbilgisel birimlere ilişkin bürünsel sözcüklerin ve vurgulu seslem özelliklerinin belirlenebilmesi için, ilgili birimler için doğru kuralların belirlenmesini gerektirmektedir.

AYZ modelinde, melodik eğrilerin rasgele dağılmadığını; aksine bürünsel aşamalı yapıyı belirleyen temel mekanizmanın temeli olduğunu ileri sürmekteyiz. Bu eğriler ölçülecek olan F0 ve ünlü uzunluk değişimleriyle dizimsel karşıtlık göstermektedir. Bu eğriler sayesinde dinleyiciler konuşucu tarafından planlanan bürünsel yapıyı yeniden yapılandırabilmektedirler. Bu süreçte, ardışık melodik eğriler algılandıkça genel bürünsel yapı dinamik olarak anlaşılacaktır.

Amaçlar

- Ezgi birimlerinin özelliklerini ve bunlar arasındaki ilişkileri vurgulamak (ezgi yapısı ve biçimsözdizimsel yapı arasındaki)
- İncelenen farklı türdeki sözlü sözcükleri ezgi açısından sınıflandırmak
- Dilsel anlatımların yapılandırılmasında bürünün rolünü, sözcük dizilişi bağlamında vurgulamak
- Artımlı Yığılım Zincirleme (AYZ) Modelini Türkçeye uygulamak

Vurgu

Birincil vurgu, içsel vurgusu olan ekler, belirteçler, özel adlar; masa / ma'sa /, lokanta / lo'kanta / ve iskele / is'kele / gibi bazı ödünçlemeler (özellikle İtalyanca ve Yunancadan geçenler) dışında, düzenli olarak bir sözcüğün son sesleminde görülür.

Düzenli Son seslem Vurgusu

Daha önce de belirtildiği gibi, Türkçe sözcüklerde vurgu genellikle son seslemedir.

σ'σ /el'ma/ elma

Vurgu ve Ekleme

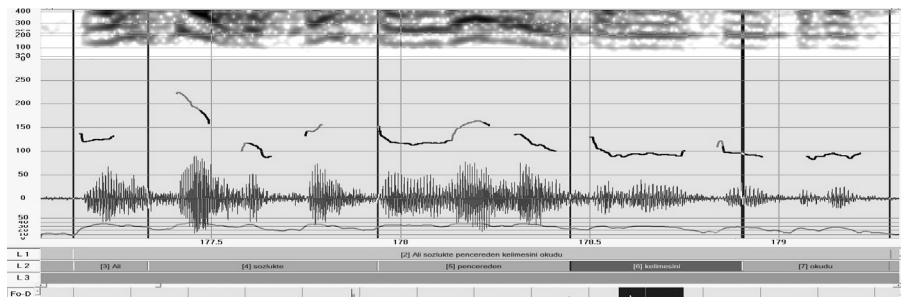
- Vurgu örüntüsü, soneklerle birleşen kök sözcüklerde de görülmektedir. Bu durumda sözcükteki vurgu, yeni bir ek eklendikçe sözcük kökünden eklere doğru ilerlemektedir. Aşağıdaki elma radikal ve eklerle değişen vurgu Sezer (Sezer 1983)
- /el'ma/ elma
- /el.ma'lar/ elma-lar
- /el.ma.lar'dan/ elmalar-dan

Katılımcılar ve Derlem

Katılımcılar: Farklı alanlarda yüksek öğrenim görmüş büyük kent (İstanbul, Ankara, İzmir) kökenli 35 konuşucu.

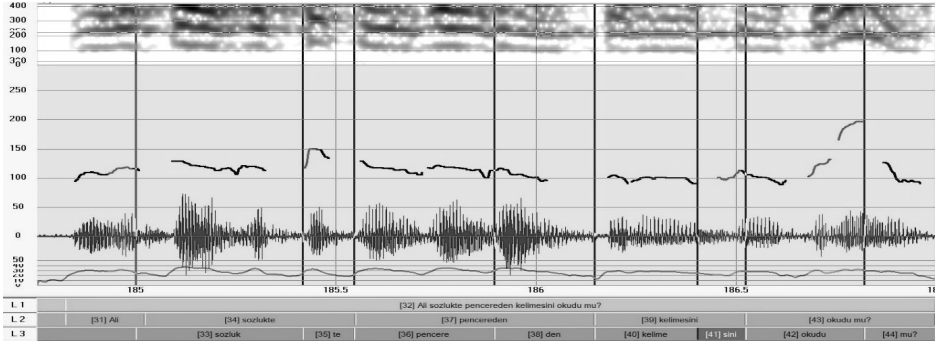
- Türkçe ana dil konuşucuları tarafından okunan yapılandırılmış tümceler ve küçük metinler («ölçünlü» Türkçe)
- Karşılıklı Konuşma (Türkçe El Kitapları)
- Röportajlar (Radyo, Televizyon)
- Anlık Konuşma (Tartışma)

Bildiri cümlesi

Ali sozluk-te «pencereden» kelime-si-ni oku-du
Ali dictionnaire-loc fenetre-ablat mot -poss-acc lire- passé
Ali a lu le mot par la 'fenêtre' dans le dictionnaire

(‘mu’ ‘mi’) soru ekiyle kurulan bir cümle

Ali sozluk-te “pencere-**den**” kelime-si-ni oku - **du**
mu

Ali dictionnaire-ablat fenetre-ablat mot –poss-acc lire- passé
suffixe question

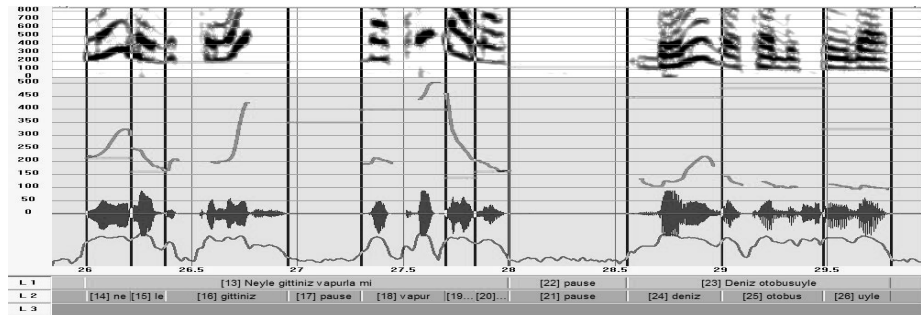
Est-ce que Ali il a lu le mot par la ‘fenêtre’ dans le dictionnaire ?

Bu tür soru tiplerine (‘mu’ ‘mi’) soru eklerinde sürekli bir alçalma görülür ondan önce gelen hece ise % 95 oranında cogunlukla yükselme gösterir.

Odak Soru

Karsitsal Odak

Ney- le git- ti- niz ? vapur - la mi ? Deniz
otobus -u - yle.

Ney- le git - ti - niz vapur - la
mi Deniz otobüs – ü - yle.

Quoi - avec aller - pass.2.Pplur férribot -avec- suffix.quest La mer
buss -genit - avec

Avec quoi vous êtes parti ? En ferryboat ?

Avec l' hover-craft

Soru sözcüğü ('Ne') ile yükselme ama eşlik durum ekinde belirgin
alçalma

NE=Odak soru sözcüğü üzerinde belirgin F0

- eylem üzerinde yükselme ('gittiniz')

- (la) eki üzerinde belirgin bir temel F0 yükselmesi

karşıtsal odak ('deniz') üzerinde belirgin F0

1. - ek 'la' da alçalma

2.-ek 'mi' soru ekiyle alçalma

Soru Sözcüğü + Soru

+ bildirme.

Ne Soru Sözcüğü üzerinde « mi » vurgusuz

«deniz» kök

Sonda yükselme ana kökte belirgin vurgu « vapur » en son
hecede belirgin vurgu

Sonda alçalma istisna durum «la» ekinde sürekli alçalma.

Bilişsel Özellikler

Sözlü tümceler tek bir bütün olarak anlaşılma, vurgu öbeklerini (yalnızca bir tek vurgulu birim içeren seslem dizileri) oluşturmak için seslem seslem anlaşılırlar. Bu vurgu öbekleri daha büyük öbekler (ezgi öbekleri) oluşturmak için, birleştikleri öbeklerin vurgulu seslem özelliklerine göre farklı düzeylerde gruplar oluştururlar. Vurgulu seslemler temel olarak sürelerine ve ünlülerinin taşıdığı melodik eğrilere göre farklılaşmaktadır. Bu melodik eğriler, yükselen, alçalan, vb., dinleyiciye *bürünsel yapı* için vurgu öbeklerini ve bunların oluşturduğu

ezgi öbeklerini nasıl birleştirmesi gerektiğini anlatır. Bu süreç *Artimli - Yığılım – Zincirleme* olarak adlandırılır.

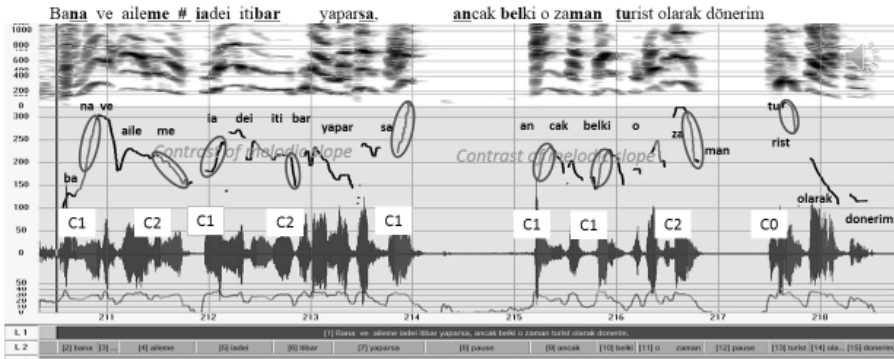
Melodik Eğri Sözlükçesi

C0: düşük ve alçalan sonlayıcı eğri, normal olarak tümcenin en son vurgulu seslemine yerleştirilir;

C1: yükselen eğri, glissando (kayma) eşliğinin üstünde (yani belli bir melodik değişim hızının üzerinde);

C2: alçalan eğri, glissando (kayma) eşliğinin üstünde (yani belli bir melodik değişim hızının üzerinde);

Cn: doğal eğri (neutralized), yükselen, düz ya da alçalan, glissando (kayma) eşliğinin altında (yani belli bir melodik değişim hızının altında);

bana ve **aileme** #, **iadei itibar** yap- ar - **sa** , **ancak belki** o **zaman** **turist** ol - arak dön - er - im
 moi-dat et famille-poss-dat rendre honneur faire- aoriste -condition 3Psing seulement peut-être ce temps touriste être-gér rentre- aoriste-1Psing
 C1 C2 C1 C2 C1 C1 C2 # C0 >

2. C1 ile 1. C2 ve sonlayıcı C0 eğrisi arasında melodik eğri karşıtlığı.
 -> C1 C2#C1 C2 C1 (yükselen, alçalıp yükselen, alçalan, yükselen) # C1 C1 C2 # C0 (yükselen, yükselen, alçalan, alçalan).
 Ara dizi 1. bölümle karşıtlık gösterirken, sonlayıcı C0 ile karşıtlık göstermiyor (çünkü bu ara dizi bir açıklama bölümü).²⁵

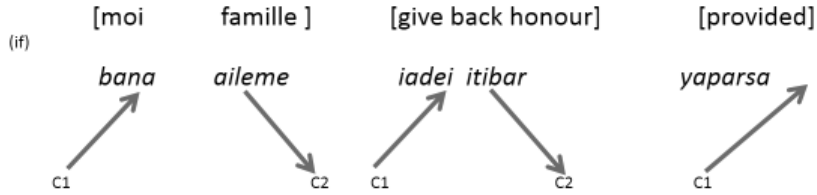
Sözdizimsel Yapı

Varsayım tümceciği (...yaparsa) + açıklama (ancak belki), o zaman + turist....

27

Koşul önermesinin bürünsel örüntüsü

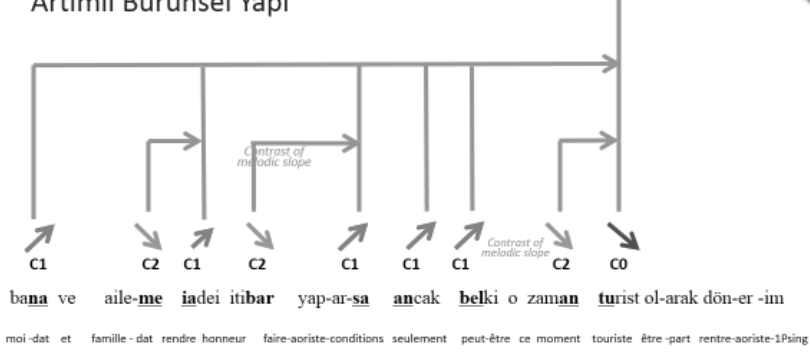

"koşul"un sonu = '....sa' üzerinde süregelen yükselme, 'o zaman' üzerinde de devam etmektedir

- 1/ 'aileme' (C2) + 'itibar'(C2) ve 'yaparsa' (C1) arasında temel karşıtlık
- 2/ 'aileme' (alçalma) ve 'Bana' (yükselme) arasında ikincil karşıtlık
- 3/ 'itibar'(alçalma) ve 'iadei' (yükselme) arasında ikincil karşıtlık

29

Artımlı Bürünsel Yapı

Melodik Eğri Sıralaması: C1C2 # C1 C2 C1 # C1 C1 C2 # C0

Yükselen ya da alçalan perdeyle biten her bürün öbeğinin içinde melodik eğim karşıtlığı vardır

Bürünsel Yapının Artımlı olarak Yeniden Oluşturulması

Melodik Eğriler	Bürünsel Sözcükler	Birikme Düzeyi 2	Birikme Düzeyi 1	Birikme sonu Son
C1	bana ve			
C2	aile- me	bana ve aile- me		
C1	iadei			
C2	itibar	iadei itibar		
C1	yap-ar- sa		aile- me iadei itibar yap-ar- sa	
C1	ancak	ancak		
C1	belki	belki		
C2	o zaman		ancak belki o zaman	
C0	turist olarak dönerim			bana ve aile- me iadei itibar yaparsa ancak belki o zaman turist olarak dönerim

Her melodik eğri, bütün saklanan bölümleri birleştiren C0 eğrisinin görünmesine kadar, bir bürünsel sözcüğün belleğe alınmasını ve daha önce belleğe alınmış diğer bürünsel sözcüklere ilgili düzeylerde eklenmesini tetikler.

Sonuç

- Bürünsel Sözcük = sözlüksel olarak vurgu almış bir seslem içeren, bürünün en küçük birimi.
- Vurgulu seslem, tümcenin bürünsel yapısının belirticisi olarak işlev gören belli bir melodik eğri taşır.
- Bu melodik eğrilerin belirginliği, dinleyicinin konuşucunun amaçladığı bürünsel yapıyı zaman doğrusu üzerinde artımlı olarak yeniden oluşturmasına olanak tanır.
- Tümcenin en son vurgulu sesleminde konumlanan nihani sonlayıcı eğri birleştirme sürecinin sonuna işaret eder.
- Sonlayıcı olmayan eğriler, bürünsel sözcüklerin öbek oluşturmalarına ya da oluşturmamalarına işaret eder.

Kaynakça

- Erkardas, N. (2016) Présentation de thèse, *L'Information Grammaticale* No. 148, pp,
- Erkardas, N. (2016) Prosodie du turc, *E-DIL* Number :5
- Martin, Ph. (2006). Intonation du français : parole spontanée et parole lue. *Estudios de Fonética Experimental*, n°15, pp. 133–162.
- Martin, Ph. (2008). L'intonation du français, un vilain petit canard parmi les langues romanes ? *Language Design*, n° 2, pp. 1–13.
- Martin, Ph. (2009). *Intonation du français*. Paris : A. Colin.
- Martin, Ph. (2011). La structure prosodique cognitive : réalisation régionales. Journées PFC Phonologie du français contemporain. Contraintes, variation, prosodie. pp. 1-73
- Martin, Ph. (2012a). Neurophysiological research explains prosodic structures constraints. *Revista de Estudos Da Linguagem*, n° 20(2), pp.13–22.
- Martin, Ph. (2012b). Processing prosodic events to rebuild the prosodic structure: Application to foreign language teaching. *Language, Communication, and Culture*, 1, pp. 82–90.
- Martin, Ph. (2012c). The Autosegmental-Metrical Prosodic Structure: not fit for French? In *Proc. Of Speech Prosody 2012*. Shangaï. pp. 1-4
- Martin, Ph (2014b). Spontaneous speech corpus data validates prosodic constraints, *Proceedings of the 6th conference on speech prosody*, Campbell, Gibbon, and Hirst (eds.), pp. 525-529.
- Sezer, E. (1983). “On Non-final Stress in Turkish.” *Journal of Turkish Studies*, n°5, pp 61–69.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Günümüz Popüler Şarkıların Dilin Doğru Kullanımına Etkisi¹

Fatih KANA²

Zeynep ÖZEKİNCİ³

İsmail KIZILDAĞ⁴

M. Furkan UZAN⁵

Özet

Bu çalışmanın amacı Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde günümüz popüler şarkıların sözcüklerin doğru telaffuzlarının öğrenilmesine etkisinin olup olmadığını araştırmaktır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseniyle desenlenmiştir. Araştırmanın örneklemini Türkiye'nin batısında yer alan bir üniversitenin Türkçe Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezi'nde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem grubundaki yabancı uyruklu öğrencilere dilbilgisel hatalar olan iki adet şarkı dinletilmiştir. Dinleme sonrası öğrencilere şarkının sözlerinde dilbilgisel hatalar olan kısımlar eksik verilmiş ve öğrencilerden bu eksik bölümleri doldurmaları istenmiştir. Sonuç olarak araştırmada yabancı uyruklu öğrencilerin boşluk doldurma sorularına verdikleri cevaplar doğrultusunda günümüz popüler şarkılarının yabancı dil olarak Türkçe öğretimine olumsuz etkisi olup olmadığı araştırılmıştır.

Anahtar kelimeler: yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi, popüler şarkı, dilin doğru kullanımı

¹ Bu araştırma VIII. Uluslar arası Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü.
fatihkana@hotmail.com

³ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Bilim Dalı, ozekinciz@gmail.com

⁴ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Bilim Dalı, ik.61@windowslive.com

⁵ Araştırma Görevlisi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü. mfuzan@fsm.edu.tr

The Effects Of Today's Popular Songs To Correct Usage Of Language İn Turkish Language Teaching As A Foreign Language

Abstract

The main aim of this study is to investigate the effects of today's popular songs on learning the correct pronunciations of words in Turkish language learning as a foreign language. The pattern of this research in which qualitative research methods were used, is a case study. This study was carried out with students who are studying in Turkish Language Teaching Research and Application Center at a university located in the west of Turkey. İn the process of collecting data; two songs which are gramatically false were played to students in the sample group. After listening; the paper which have songs' lyrics was given to students and they were asked to fill in the this missing parts. Consequently, the results were evaluated and found out the effects of songs are whether positive or negative.

Key Words: Turkish language teaching as a foreign language, today's popular songs, proper use of the language

Giriş

Dinleme becerisi, dil öğretiminde uzun yıllar boyunca pasif olarak ele alınmış bir dil becerisidir. Gelişen dünyayla birlikte iletişimin önemi daha da fazla fark edilmiş ve bu fark edişle birlikte iletişimin bileşenlerini oluşturan unsurlar da ön plana çıkmaya başlamıştır. Araştırmacılar dinlemenin, nefes alma hariç, en fazla yapılan aktivite olduğunu belirtmişlerdir (Bonet, Woodbury ve Zayszly, 2001). İnsanların hayatın her alanında iyi iletişim kurmaları gerektiğini fark etmeleri onları iyi iletişim kurmanın kaynağı olan dinleme becerisini anlamaya ve anlamlandırmaya yönlendirmiştir. İyi bir dinleme, yapılan her şeyin temelini oluşturur (White ve Evans, 2005).

Romero'ya (2009) göre dinleme kulaklar aracılığıyla bilgiyi almak, bu bilgiye anlam kazandırmak, bu bilgiyle ilgili ne düşünüldüğüne veya ne hissedildiğine karar vermek ve duyduğunuza cevap vermektir. Dinleme, birinin söylediklerini duymak, onlara dikkat etmek ve onları anlamlandırmak için çaba sarf etmektir (Dawns, 2008). Dawns'a göre dinleme beş aşamadan oluşur. Bu aşamalar katılım, anlama, yorumlama, cevaplama ve hatırlamadır. Beceri eğitimi süreçleri incelendiğinde öğrencilerin öğrenmede en çok sıkıntı duyduğu beceri dinleme becerisidir. Yabancı dil sınıflarında şarkıların neden önemli olduğu konusunda şu üç noktaya vurgu yapılmaktadır (Schoepp,2001:akt: Şevik,2012:12, Goh ve Vandergrift (2012):

1. Duygusal sebepler: şarkılar aktif öğrenciler için herhangi bir tehdit içermeyen, güvene dayalı ve destekleyici bir ortam sunarlar.
2. Bilişsel sebepler: şarkılar dilin anlamlı ve akıcı kullanılmasına sebep olurlar.
3. Dilbilimsel sebepler: şarkılar akademik alanda kullanmayacakları çok çeşitli güncel dil ögesiyle karşılaşır

Dinleme etkinliklerinde kullanılan metinlerin anlamlı, uygun ve gerçek materyallerden oluşturulması gerekir (Kirsch, 2008; akt: Şevik,2012:12). Güncel metinler öğrencilerin daha fazla ilgisini çekmektedir diğer taraftan gerçek metinlerin kullanılması dil öğreniminde bazı dezavantajları da ortaya çıkarmaktadır. Günlük yaşantıda, sabah arabanın radyosunu açıldığında, çocukların ya da öğrencilerin dinlediği şarkılara kulak misafiri olduğunda; dil yapılarının çoğunluğunun deforme edilerek kullanıldığını fark edilmektedir. Moreno, Sameniego ve Mayra (2011:8) şarkıların en iyi öğretim materyallerinden biri olduğunu çünkü bir şarkının içinde dilbilgisi, sosyal konular gibi öğrencilerin içinde yaşadığı gerçek dünyada karşılımlarına çıkabilecek çok çeşitli bilgiyi bulmanın mümkün olduğunu belirtmişlerdir.

Öğrencilerin yabancı dil öğretiminde şarkıların kullanılmasının kendilerini olumlu yönde etkilediklerini beyan etmekte, şarkıların yerinde ve amacına uygun olarak kullanıldığı zaman yabancı dil öğretimine ve dilbilgisi alt becerisine olumlu etkisi olacağı belirtmektedirler (Batdı ve Semerci, 2012). Arıç (2013) Popüler Türkçe

şarkıların dilin kullanımına etkisiyle ilgili yaptığı araştırmada şarkıların dilin yozlaştırdığını, konuşma diliyle yazıya geçirilen sözcüklerin yazı dilini de bozduğunu ifade etmektedir. Yabancı dil öğrenme süreci incelendiğinde bir öğretim materyali olarak şarkıların kullanımının dilin öğrenilmesinde önemli bir etkisi olduğu açıktır. Bu doğrultuda bu araştırmanın amacı günümüz popüler şarkılarının yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin kelime öğrenme sürecini ve dilbilgisi yapılarını nasıl etkilediğini belirlemeye çalışmaktır.

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Araştırma betimsel türde bir nitel çalışmadır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden araştırmaya uygun olarak durum çalışması deseni kullanılmıştır. *Durum çalışması, katılımcı gözlemleri, derinlemesine görüşmeleri ile doküman toplama yoluyla elde edilen verilerin derinlemesine ve boylamsal olarak incelenmesini içerir* (Glesne, 2012: 31). Durum çalışmasını Yin (1984, akt. Yıldırım ve Şimşek, 2012: 277) güncel bir olguyu kendi yaşam çerçevesi içerisinde çalışan, olgu ve içinde bulunduğu içerik arasında sınırların belirgin olmadığı, birden fazla kanıt ve veri kaynağının bulunduğu durumlarda kullanılan bir araştırma yöntemi olarak tanımlamıştır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden tipik durum örnekleme kullanılmıştır. Araştırmada tipik durum örneklemesinin seçilmesinin amacı ortalama durumları çalışarak belirli bir alan hakkında fikir sahibi olmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2012). Araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 Eğitim-Öğretim yılı içerisinde Türkiye'nin batısında bulunan bir üniversitenin Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde B2 seviyesinde öğrenim gören 22 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerden 12'si erkek 10'u bayandır.

Veri Toplama Aracı

Çalışmada katılımcılara araştırmacılar tarafından hazırlanmış boşluk

doldurma formu ve yarı-yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Bu formlar araştırmacılar tarafından hazırlanmış ve üç öğretim üyesi tarafından kapsam geçerliliği gözden geçirilmiş sorulardan oluşmuştur. Verilerin kodlara ve kategorilere dönüştürülmesi işlemi üç araştırmacı tarafından gerçekleştirilerek güvenilirlik sağlanmıştır.

Veri Analizi

Boşluk doldurma formlarının ve yarı-yapılandırılmış görüşme formlarının değerlendirilmesinde içerik analiz kullanılmıştır. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizi yoluyla verileri tanımlamaya, verilerin saklı olabilecek gerçekleri ortaya çıkarmaya çalışmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2012). Bu araştırmada içerik analizi tekniklerinden biri olan kategorisel analiz kullanılmıştır. Kategorisel analiz, “belirli bir mesajın önce birimlere bölünmesi ve ardından bu birimlerin önceden saptanmış kriterlere göre kategoriler halinde gruplandırılması”dır (Bilgin, 2000: 15). Kategorisel analizde önce veriler kodlanır. Bu kodlama bazen bir sözcük ile bazen de bazen de birkaç sözcükten oluşan bir deyim ile yapılabilir. Kodlardan yola çıkarak verileri genel düzeyde açıklayabilen ve kodları belirli kategoriler altında toplayabilen (Yıldırım ve Şimşek, 2012) temalar belirlenmiş ve bulgular yorumlanmıştır.

Veri Toplama Süreci

Verilerin elde edilmesi süreci araştırmacılar tarafından hazırlanan boşluk doldurma formlarının sınıf içi etkinlik uygulamalarında dağıtılmasıyla başlamıştır. Katılımcılar kağıtlara göz attıktan sonra seçilen şarkılar dinletilmiş ve formdaki boş bırakılan yerleri uygun kelimelerle doldurmaları istenmiştir. Bu etkinlik iki farklı zamanda iki farklı şarkı ile yapıldıktan sonra boşluk doldurma formları araştırmacılar tarafından değerlendirilmek üzere toplanmıştır. Aradan birkaç gün geçtikten sonra ise etkinlik ile ilgili sorular içeren bir görüşme formu katılımcılara dağıtılmış ve cevaplamaları istenmiştir. Katılımcılar bu formu da cevapladıktan sonra verilerin toplanması süreci tamamlanmıştır.

Bulgular Ve Yorum

Araştırmanın bu bölümünde popüler şarkılar Yabancı Dil Olarak Türkçe öğrenen B2 seviyesindeki öğrencilere dinletilmiş, bu şarkılar içerisinde yer alan telaffuzu hatalı olan kelimeler boş bırakılarak öğrencilerden bu boşlukları doldurmaları istenmiştir. Tablo 1’de öğrencilerin boşluk doldurmaları doğru, yanlış, boş bırakılmaları ve boşluklarla farklı kelimeler yazmalarıyla ilgili değerler verilmiştir.

Tablo 1

1 numaralı boşluk doldurma formuna verilen cevaplar

	Doğru		Yanlış		Boş		Farklı kelime	
	f	%	f	%	f	%	f	%
A1	7	31,8	10	45,5	5	22,7	0	0
A2	7	31,8	10	45,5	3	13,6	2	9,1
A3	9	40,9	12	54,5	1	4,5	0	0
A4	6	27,3	11	50,0	4	18,2	1	4,5
A5	7	31,8	12	54,5	1	4,5	2	9,1
A6	6	27,3	14	63,6	1	4,5	1	9,1

Tabloda A kodu form içerisinde yer alan boşlukları ifade etmektedir.

Tablo 1 incelendiği zaman öğrencilere verilen boşluk doldurma formunun ilk sorusunda 7 öğrencinin “patlayacağım” şeklinde doğru olarak yazdığı görülmektedir. 10 öğrenci ise kendisinden yazılması istenilen kelimeyi yanlış olarak yazmıştır. Bu yanlış cevapların içerisinde “patlıcam” ve “patlıycam” cevapları sıklık göstermektedir. 5 öğrenci ise soruyu boş bırakmıştır. Beklenen cevapla hiç ilintili olmayan kelime kullanımı bu soruda görülmemektedir.

İkinci soruda ise öğrencilerin yüzde 31,8’i doğru cevap olan “çatlayacağım” cevabını vermiştir. 10 öğrenci ise yanlış cevap vermiştir. Yanlış cevapların içinde “çatlıcam”, “çatlıyacağım” gibi cevaplar sıklık göstermektedir. Üç öğrenci soruyu boş bırakmıştır. 2 öğrenci ise beklenen cevapla alakasız olarak “çatcam” gibi cevaplar vermiştir.

Üçüncü soru incelendiğinde 9 öğrencinin “soracağım” doğru cevabını verdiği görülmektedir. 12 öğrenci ise soruyu yanlış cevaplamıştır. Yanlış

cevapların içinde “sorucam” kelimesi sıklıkla geçmektedir. 1 öğrenci ise soruyu boş bırakmıştır.

Tablodaki dördüncü soruyu incelendiğinde ise “patlayacağım” doğru cevabının bu defa 6 öğrenci tarafından verilebildiği görülmektedir. 11 öğrenci ise soruyu yanlış olarak cevaplamıştır. Bu yanlış cevapların içinde “patlıyacağım” ve “batlıycam” gibi cevaplar sıklıkla görülmektedir. Soru 4 öğrenci tarafından boş bırakılmıştır. 1 öğrenci ise beklenen cevapla alakasız “patcam” cevabını vermiştir.

Beşinci soruyu incelediğinde ise öğrencilerin yüzde 31,8’inin doğru cevap olan “çatlayacağım” kelimesini yazdığını görmekteyiz. Öğrencilerin yüzde 54,5’i ise soruyu yanlış olarak cevaplamıştır. Yanlış cevapların içerisine “çatlıcam” ifadesi sıklık gösterir. Öğrencilerin yüzde 4,5’i ise soruyu boş bırakmıştır. Yüzde 9,1’lik dilim ise beklenen cevapla ilintili olmayan cevaplar vermiştir.

Tablodaki son soruyu incelediğinde ise 6 öğrencinin doğru cevap olan “soracağım” kelimesini verdiği bulgusuna ulaşılır. 14 öğrenci ise soruyu yanlış cevaplandırmıştır. Bu yanlış cevapların içerisinde “sorucam” cevabı sıklıkla görülmektedir. 1 öğrenci soruyu boş bırakırken 1 öğrenci ise beklenen cevapla alakalı olmayan bir cevap vermiştir.

Tablonun geneline bakıldığında öğrencilerin soruları büyük oranda yanlış cevapladığı görülmektedir. Yanlış cevaplar ise sıklıkla şarkıdaki yanlış telaffuz ile paralellik göstermektedir. Soruyu hiç cevaplamayan veya alakasız cevaplar veren öğrencilerin sayısı da görece az olsa da toplama bakıldığında anlamlı bir çoğunluk oluşturmaktadır.

Tablo 2

2 numaralı boşluk doldurma formuna verilen cevaplar

	Doğru		Yanlış		Boş		Farklı kelime	
	f	%	f	%	f	%	f	%
B1	6	27,2	10	45,4	5	22,7	1	4,5
B2	5	22,7	15	68,1	1	4,5	1	4,5
B3	5	22,7	11	50,0	5	22,7	1	4,5
B4	4	18,1	16	72,7	1	4,5	1	4,5

Tabloda B kodu form içerisinde yer alan boşlukları ifade etmektedir.

Tablo 2’yi incelediğinde ise ilk sorunun 6 öğrenci tarafından “yatacağız-kalkacağız” şeklinde doğru cevaplandığı görülmektedir. 10 öğrenci ise soruya yanlış cevap vermiştir. Bunların içinde “yatcaz-kalkcaz” cevabı sıklık göstermektedir. Soru 5 öğrenci tarafından boş bırakılırken 1 öğrenci ise tamamen bağlam dışı olan “kaçan-kaçan” cevabını vermiştir.

İkinci soruyu incelediğinde ise sorunun 5 öğrenci tarafından “oradayım” şeklinde doğru olarak cevaplandığı bulgusuna ulaşırız. 15 öğrenci ise soruya yanlış cevap vermiştir. Bu yanlış cevapların içinde “oradayım” cevabı sıklıkla görülmektedir. 1 öğrenci soruyu boş bırakırken 1 öğrenci beklenmedik bir cevap vermiştir.

Tablodaki üçüncü soru ile ilgili verileri incelediğinde ise 5 öğrencinin soruyu “yatacağız-kalkacağız” şeklinde doğru cevapladığı görülmektedir. 11 öğrencinin ise soruyu yanlış cevapladığını görülmektedir. Bu yanlış cevapların içerisinde yine “yatcaz-kalkcaz” cevabı sıklık göstermektedir. Soruyu boş bırakan öğrenci sayısı yine 5 kişiden oluşmaktadır ve farklı kelime kullanan öğrenci sayısı da yine 1 kişidir.

Tablonun son sorusu olan dördüncü sorula ilgili verilere bakıldığında ise 4 öğrencinin doğru cevap olan “oradayım” kelimesini yazdığı görülmektedir. 16 öğrenci ise soruya yanlış cevap vermiştir. Bu yanlış cevapların içerisinde yine “oradayım” cevabı defaatle verilmiştir. Soru 1 öğrenci tarafından boş bırakılırken 1 öğrenci ise beklenen cevapla alakasız “ozalım” cevabını vermiştir.

Tablodaki bulgulara bakıldığında öğrencilerin çok büyük çoğunluğunun soruları yanlış cevapladığı görülmektedir. Yanlış cevaplar yine sıklıkla şarkıdaki yanlış taleffuzla paralellik göstermektedir. Boş bırakan ve ilgisiz kelime yazanların sayısı da doğru cevap sayısına yakındır.

Araştırmanın bir sonraki adımında ise öğrencilere iki sorudan oluşan görüşme formu uygulanmıştır. İlk soruda öğrencilere boşluk doldurma formuna verdikleri yanlış cevapların nedenleri sorulmuştur. İkinci soruda ise öğrencilerin araştırma kapsamında yapılan etkinlikler ile ilgili görüşleri sorulmuştur. Bu kapsamda elde edilen bulgular aşağıdaki tablolarda gösterilmektedir:

Tablo 3: Görüşme formunun ilk sorusuna verilen cevaplar

	f	%
	15	
Duyduğum gibi yazdım	8	53,3
Yanlış telaffuz ettiği için karıştırdım	4	26,6
Telaffuzu hızlıydı	2	13,3
Ben zaten doğru yazdım	1	6,6

Tablo 3 incelendiğinde elde edilen bulgular öğrencilerin yarısından çoğunun yanlış yapmalarının sebebi olarak duydukları gibi yazmalarını belirttiği yönündedir. Öğrencilerin çeyreğinden biraz fazlası ise şarkıda kelime hatalı telaffuz edildiği için karıştırdığını söylemiştir. Yüzde 13,3'lük bir kesim ise şarkıda geçen kelimelerin çok hızlı telaffuz edildiği yönünde görüş belirtmiştir. 1 öğrenci ise zaten doğru yazdığını söylemiştir.

Tablo 4: Görüşme formunun ikinci sorusuna verilen cevaplar

	f	%
	15	
Eğlenerek öğreniyoruz	5	33,3
Dinleme ve telaffuz becerilerimizi geliştiriyor	4	26,6
Doğru şekilde konuşma ve yazma becerilerimiz geliştiriyor	3	20,0
Yanlış telaffuzları da öğreniyoruz	2	13,3
Kitaba bakmadan da yazma etkinliği yapmamız faydalı	1	6,6

Tablo 4'ü incelediğimizde öğrencilerin hepsinin etkinlik ile ilgili olumlu görüşler belirttiği bulgusuna ulaşırız. Bu olumlu görüşler içerisinde "eğlenerek öğreniyoruz" görüşü 5 öğrenci ile en çok sık ifade edilen görüştür. 4 öğrenci ise etkinliğin dinleme ve telaffuz becerilerini

geliştirdiği yönünde görüş belirtmiştir. 3 öğrenci ise etkinliğin doğru şekilde konuşma ve yazma becerilerini geliştirdiğine inanmaktadır. 2 öğrenci günlük hayatta karşılaşılabilecekleri hatalı telaffuzları da öğrendiklerinden bahsetmiştir. 1 öğrenci ise kitaba hiç bakmadan, sadece dinleme sonrasında yazma etkinliklerini çok yapmadıklarından ve bu nedenle faydalı olduğundan bahsetmiştir.

Sonuç

Bir dilin yabancı dil olarak öğrenilmesinde şarkıların önemli bir yeri vardır. Yapılan araştırmalar müziğin dil öğrenimi üzerinde önemli etkileri olduğunu ortaya koymuştur (Murphey 2010, Shen 2009, Eken 1996, Medina 1993). Teknolojinin hızla ilerlemesiyle beraber artık müziğe evde, okulda, yolda kısacası akıllı telefon ve internetin olduğu her yerde ulaşılabilir. Türkiye'ye gelen uluslararası öğrencilerin de Türkçeyi öğrenmesinde müziğin önemli bir rolü olduğu düşünülmektedir. Yılmaz Güngör (2014) tarafından yapılan araştırmada uluslararası öğrenciler, yabancı dil dersinde şarkıların materyal olarak kullanılmasının kelimeleri doğru telaffuz etmelerini sağladığını, kelime dağarcıklarını arttırdığını, dersin eğlenceli hale geldiğini, dilbilgisi kurallarını öğrenmede yardımcı olduğunu ifade etmektedirler.

Yapılan araştırmada telaffuzu hatalı olarak söylenen şarkıların yabancıların dilbilgisi kullanımları üzerindeki etkisini ölçülmeye çalışılmış ve müziğin uluslararası öğrencilerin telaffuzuna olumsuz bir etki yaptığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler telaffuzu hatalı şarkıları dinlediklerinde dilbilgisi kullanımlarında da şarkıdan duydukları hataları, yazıya da duydukları gibi geçirmektedir. Bu durum hem derslerinde hem de günlük hayatta kullandıkları Türkçe bilgilerinde bozulmaya yol açmaktadır. Bu bozulma, öğrencilerin ilerleyen zaman içindeki öğrenmelerine de olumsuz yansıtacağı, telaffuz yanlışlıklarından dolayı öğrencilerin doğru öğrenmelerinin zor bir süreç haline dönüşeceği düşünülmektedir.

Yapılan araştırmalar müziğin ve dilin beynin aynı bölgesine hitap ettiğini, müzikte ve dilde anlamlandırmaların aynı doğrultuda olduğu

görülmüştür (Murphey 2010). Dil öğretiminde materyallerin kullanımı önemlidir. Şarkıların öğretiminde kullanılacak materyallerin öğrencilerin motivasyonlarını arttırmaları, kendilerine güven duymalarını sağlamaları önemlidir. Öğrencilerin dil öğrenme seviyeleri, materyal kullanılırken derste eğlenmeleri, ders öğretmenin doğal olması etkinliğin başarıya ulaşmasında önemlidir. Bu araştırmada uluslararası öğrencilere derste kullanılan şarkılarla ilgili materyallere ait görüş alındığında öğrenciler, materyalleri beğendiklerini, dersin eğlenceli geçtiğini ifade etmişlerdir. Türkçe öğretiminde kullanılacak görsel ve işitsel araçlar öğrencilerin görme ve işitme duyularını uyarak öğretimin daha etkili olmasını sağlayacağı araştırmalarda ifade edilirken (Arslan ve Adem, 2010; Arslan ve Gürdal, 2012); derslerde materyal olarak kullanılan şarkıların dilin öğrenilmesi zorlaştıracağı veya kelime öğretiminde yanlış öğrenmelere neden olacağı düşünülmektedir. Şarkı seçiminde öğrencilerin en çok sevdiği şarkılar tespit edilmeli, bu şarkılarda yazım yanlışlıkları varsa öğrencilere bu yazım yanlışlarının ne olduğu etkinlikler yoluyla öğretilmeye çalışılmalıdır. Şarkı seçimi yaparken öğrencilerin önerileri ve kendi öğretmek istediklerimizi bir araya getirerek en doğru ve motivasyon gücü en yüksek dinleme listesine ulaşmak gerekmektedir (Yener Gökşenli, 2011).

Öneriler

Bu araştırmanın sonuçları dikkate alınarak şu öneriler geliştirilebilir: Yanlış telaffuz içeren şarkıların neden olduğu olumsuz etkiyi azaltmak ve hatta ortadan kaldırmak için hem ders içi etkinliklerde hem de ders dışı zamanlarda mümkün olduğunca öğrencileri hatalı sesletim içermeyen şarkılara maruz bırakmak gerekebilir. Ders içi etkinliklerde öğrencilere Türkçenin hatasız ve düzgün olarak kullanıldığı şarkıların dinletilmesi sorunun çözümüne yardımcı olabilir. Ders dışı zamanda ise düzgün ve hatasız şarkılar seçilip onlara dinlemeleri tavsiye edilebilir. Bununla birlikte öğrencilerde hatalı telaffuzlarla ilgili farkındalık da yaratılabilir.

Kaynakça

- Arıç, D. (2013). 90'lı yıllardan günümüze popüler müziğin Türkçenin yozlaşmasındaki rolü. *Dede Korkut Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 2(4), s. 5-12.
- Arslan, M. ve Adem, E. (2010). Yabancılara Türkçe öğretiminde görsel ve işitsel araçların etkin kullanımı. *Dil Dergisi*, 147.
- Arslan, M. ve Gürdal, A. (2012). Yabancılara görsel ve işitsel araçlarla Türkçe kelime öğretim yöntemi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 20(1), s. 255-270
- Batdı, V. ve Semerci, Ç. (2012). Şarkıların yabancı dil becerilerini geliştirmedeki etkililiğine ilişkin öğrenci görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(4), s. 126-133.
- Bilgin, N. (2000). *İçerik analizi*. İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları.
- Bonet, D. (2001). *The business of listening : A practical guide to effective listening fifty-minute series*. California: Crisp Learning.
- Edworthy, R. (2013). The whole songs is greater than the sum of its parts: Local and structural features in musical learning. *Psychomusicology: Music, Mind and Brain*, 23 (1), p. 33-48.
- Eken, D. K. (1996). Ideas for using songs in the English language classroom. *English Language Forum*, 34 (1), 46-47.
- Glesne, C. (2012). *Nitel araştırmaya giriş* (1. Baskı). (Çev.) Ali Ersoy ve Pelin Yalçınoğlu. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Marc, I. (2013). How do we listen to popular music in Europe? *Journal of European Popular Culture*, 4(1), p. 29-35.
- Medina, S. L. (1993). The Effect of Music on Second Language Vocabulary Acquisition. 26. Retrieved from www.eric.ed.gov/PDFS/ED352834.pdf
- Murphey, T. (2010). *Music and song*. Oxford: Oxford University Press.
- Romero, E. D. and Arevalo, C. M. (2009), Listening acquisition: (mis) Use of pragmatic skills in the pre-listening stage, Paper presented at conference “*Applied Linguistics for Specialised Discourse*”, held Latvia University, Riga, 22–23 May.
- Şevik, M. (2012). Teaching listening skills to young learners through “Listen and Do” Songs. *English Teaching Forum*, 3, p. 10-16.

White, H. and Evans, C. (2005). *Learning to listen to learn: Using multisensory teaching for effective listening*. London: Paul Chapman Publishing.

Yener Gökşenli, E. (2011). Yabancı Dil Olarak İspanyolca Öğretiminde Müziğin Öğretim Aracı Olarak Kullanımı. *Mediterraneo*, 6, s. 13-43.

Yılmaz Güngör, Z. (2014). Yabancı Dil öğretiminde şarkıların kullanımı: Fransız Dili Eğitimi Öğrencileriyle Bir uygulama. *Humanitas*, 2(4), s. 141-151.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2012) *Nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yabancılara Türkçe Öğretiminde İleri Seviyede Anlamsal Boyutta Dil Öğretiminin Önemi

Mualla MURAT¹

Aslıhan KOÇAER²

Özet

Dil bilgisi, metin bilgisinden asla ayrı düşünülemez. Bir ifade, dil bilgisi kurallarıyla, metnin anlam bütünlüğünden ibarettir. Bir ifadenin doğru algılanması sadece dil bilgisine ya da sadece metin bilgisine bağlı kalmaz. Her ikisi birden o ifadeyi karşılar. Bu durumda dil bilgisinin kendi kuralları, metin bilgisiyle kullanılırken toplum kültürüne ve o kültürü taşıyan bireyin asıl anlatmak istediğini dil bilgisine göre biçimlendirmesine bağlıdır. Bu sonuçtan ortaya çıkan yepyeni kurallar zaman içinde o dile yeni kurallar katar. Sezgisel olarak zihin bunları doğru kullanır, doğru algılanır ama kuralların yeniden dile katılması zaman alır. Türkçede “görünüş ve kılınış” geniş ve köklü bir konu iken maalesef yabancılara Türkçe öğretimi ders ve gramer kitaplarında yeterince kullanılmamıştır. Bu bağlamda şekillenen bu çalışmada, yabancılara Türkçe öğretiminde özellikle B2, C1 ve C2 seviyelerinde Türkçe öğretilirken toplum birikimlerine dayalı, kültür ile içi içe girmiş ve daha mecazi soyut anlamlar taşıyan görünüş ile kılınış konusunun öğretilmesinin gerekliliği örneklerle ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yabancılara Türkçe Öğretimi, İleri Düzey, Görünüş, Kılınış.

¹ Yrd. Doç. Dr. İstanbul Aydın Üniversitesi, Türkçe Öğretmenliği Bölümü muallamurat@aydin.edu.tr

² Öğrenci, İstanbul Aydın Üniversitesi, Türkçe Öğretmenliği Bölümü.

The Importance Of Turkish Teaching As A Foreign Language On Advanced Level in Semantic Dimension

Abstract

Grammar can not be considered a part from textual knowledge. A statement is consisted of grammar and textual knowledge integrity. To perceive a statement correctly is neither depending on grammar nor the context. Both of them will tell the true meaning of it. In this case, the grammatical rules, while used with text information are depending on the community's culture and an individual shapes his/her opinion in grammatical ways. By the time, newer rules coming from this result will be cause of the newest rules in language. The mind will use those intuitively in correct form and perceived correctly, but it will take time to get the rules included in language. Aspects and format words are wide and deep-rooted topic in Turkish, unfortunately this topic has not been mentioned inadequately in grammar books and taught in lectures for aliens. In this work, being shaped in this context, being taught Turkish language for foreigners, particularly at the level B2, C1 and C2. Necessity to be taught the topic of aspect and format words, which are mixed with society's culture and contain much more abstract meanings, and depending on community's experiences are proved by examples.

Key Words: Grammar, Language, "Aspect, Format", Turkish Lessons Lectures For Aliens.

Giriş

İletişim, insanlığın gelişimine, medeniyet seviyesine ulaşmasına, hukuk, tıp, siyaset, ticaret, ekonomi, sanat, kültür, tarih, teknoloji gibi insanlığı medeniyete taşıyacak disiplinlerin doğru kullanılmasına gelecek nesillere emanet edilecek bu dünyanın en ahlaki biçimde kullanılmasına vesile olur. İletişimin temel aracı olan dil, nesilden nesile köprüler kurmayı,

kültür ve kimliklerini geleceğe taşımayı, evrensel dünyada yer bulmayı sağlar. Bu bağlamdan hareketle Dil, en kısa tanımıyla bir iletişim aracıdır. Fakat bu tanım sadece amacını aktarmak için bile yeterli değildir. Amacını açıklayabilmek için “duygu ve düşüncelerimizi ifade etmeye yarayan bildirişim dizgesi” demek daha doğru olur. Bunun dışında onlarca tanımdan da bahsedebiliriz. Aksan’a göre dil: “sözlü ve yazılı olarak iletişimde kullandığımız, doğduğumuzda hazır bularak edinmeye başladığımız, doğrudan doğruya insana özgü, çok güçlü, büyümlü bir düzendir (Aksan, 2016).”

İbn-i Haldun da dil için, “çoğu yeteneğin insanda doğuştan kuvve halinde bulunduğuna ve bu yeteneğin daha sonra yaşantılarla geliştirildiğine dikkat çekerek dil gelişiminin de psiko-linguistik kuramın görüşlerini taşımaktadır (Aktaran, Süngü, 2009)” der.

Günümüzde psiko-linguistik kuramın öncülerinden olan Chomsky, dili tanımdan ve işlevlerden farklı ele alır. Batı bugün Chomsky ile birlikte dilin görüngüleri ile zihin etkinliği görüngülerinin üzerinde araştırmalar yapmaktadır. Yeni sayılmayan bu çalışmalar karşımıza dil sosyolojisi, dil felsefesi ve dil psikolojisi gibi yeni alanlar açmıştır. Bugün alanlarda yeterli ve yaygın bir sonuca hala ulaşamamıştır. Ercilasun, “dil bir sözcük dizimi ya da bir kurallar dizgisi” değil, “anlam ve yaşam” ilişkisidir, der. Bu görüşler doğrultusunda dilin sürekli bir gelişim gösterdiğini ileri sürebiliriz. Dildeki bu gelişim uzmanlar tarafından dildeki gelişimin hızına paralel olarak eğitime katılamazsa toplumda anlama, anlatma ve algılama gibi iletişimin temeli sarsılmış olur. Dilbilimin zihin incelemeleri, çok eski yüzyıllardan bu yana mevcuttur. İbn Haldun’dan Chomsky’ e kadar pek çok dil uzmanı, dili dil bilgisi kurallarının dışında psikolojik, sosyolojik, zihinsel olgular gibi çeşitli alanlarda çalışarak pek çok kuram geliştirmiştir. Viktor Shklovskii, dildeki zihinsel olguların sezgisel olarak bulgulanamadığı için dildeki etkilerinde ayrıntısını fark etmeyeceğimizi görüngülerin aşinalığının sıradanlığa sebep olacağını söyler. Wittgenstein, nesnelerin bizim için önemli yanları, basit ve bildik olmaları yüzünden gizli kalır, görüşüyle o da sıradanlığa değinir.(Aktaran: Chomsky- Çeviren: Kocaman, 2006)

İçinde bulunduğumuz toplumun kültürünü dil yoluyla, dili de kültür yoluyla öğrendiğimiz için bir millette hakaret sayılacak bir sözcüğün başka bir millette iltifat, iltifat sayılacak bir sözcüğünde hakaret kabul edilebileceği gerçeği toplum içindeki yöresel farklılıklarda da geçerlidir. Dile yönelik algımızın bir kısmı kültüre bağlıdır. Kendi dilimizi öğrenirken bile toplum kültürü ve dil psikolojisi açısından dil kurallarında oluşan yepyeni kurallar mevcuttur. Görünüş ve kılınış konusundaki örnekler ve dildeki mevcut yapı, psikolojiye bağlı olarak dilin dışındaki kuralları oluşturmuştur. Yabancılara Türkçe öğretirken toplum birikimlerine dayalı ve daha mecazi soyut anlamlar taşıyan görünüş ve kılınış konusunun öğretilmesinde ayrı bir uzmanlık gerekir.

Amaç

Yabancılara Türkçe öğretirken A1, A2 ve B1 seviyelerini öğretmek kolay olsa da, B2, C1 ve C2 seviyelerde (ileri seviyelerde) dili sadece gramer odaklı değil anlamsal boyutu dikkate alarak öğretmek bir o kadar zor ve uzun bir sürece bağlıdır. Dilin kendi özelliklerinin yanı sıra içinde yaşadığı toplumun dile kattığı kültür, kültüre ait değerler, alışkanlıklar, söylemler, atasözü ve deyimler, kalıpların öğrenilmesi geniş bir zaman alır. Örneğin; bir yakınına bir dostunu bir tanıdığını “davet” için “mutlaka beklerim”, “görüşelim” gibi tek kelimelik derin anlamlı samimiyet belirten söylemlere karşılık “inşallah” cevabı “aynı arzudayım”, “yapmaya çalışacağım” gibi aynı samimiyet ve derin anlamla verilen cevabın nerede, ne zaman, nasıl belirtilmemiş olup, sadece öznelerin umularını dile getiren bu kalıplar doğrudan kültür ile ilgilidir ve ileri seviyede Türkçe bilen öğrencilerin birçoğu bu derin anlamlı ifadeleri yeteri kadar kullanamamaktadır. Bu çerçevede bu makalede de dilin kendi milletine ait inceliklerinden, kuralla-söylem arasındaki farkın ortaya çıkarttığı sorunlardan bahsedilmektedir. Yabancılara dil öğretirken karşılanan en büyük handikaplar da aslında bunlardır. Bunların başında Türk dilinde “kılınış ve görünüş” adı altında son yıllarda hızla çalışılan fiildeki kipler, TÖMER eğitim merkezlerinde kısaca bahsedilip geçilirken, bu konunun genişliği yabancılar için her zaman sorun teşkil edebilir/etmiştir.

Görünüş ve Kılınış

Bugüne kadar dil uzmanları kip konusunu “ kip, fiil kök veya gövdesinin gösterdiği oluş ve kılışın, zaman ve şahıs kavramları kullanılarak neyin, ne şekilde yapıldığını gösteren dil kuralı olarak ifade ederler. Son yıllarda kılınış ve görünüş ile ilgili olarak sadece dil bilgisi kuralı olarak değil, öznenin psikolojisini yansıtan kullanım olarak da ele almaya başlamışlardır.

Dilaçar, kılınış ile görünüşü “nesle (afaki, objektif)-öznel(enfüsi, sübjektif) ayırtına dayandırır(Dilaçar, 1974).

I. Kesiksiz

A. Sürekli

1) Oluşlu

- a) Girişmeli
- b) Bırakmalı
- c) Süregelmeli
- *olmalı
- *kapsamlı

2) Edişli

- a) Etmeli
- b) Yapmalı
- c) Uğraşmalı
- ç) Etkilemeli
- d) Donatmalı
- e) Yoksunlamalı
- f) Araçlamalı

B. Süreksiz

- 1. Başlamalı**
- 2. Bitirmeli**

- II. Kesikli
- A. Üstüsteli
- B. Yinelemeli
- 1. Yeğınlemeli
- 2. Yeğnilemeli

Aksan, Hoffman'ın görüşüne katılarak der ki: “adların ve sıfatların çoğunluğunu durağan nitelik taşımalarına karşılık eylemler “bir başlama”, “bir sürme”, bir bitirme” anlatır” (Aksan, 2016). Bu özelliğe kılınış derken, görünüşü ise eylemin kişisel görüş ve yorumuyla öznelleşmesi şeklinde ifade eder. Chomsky, psiko-linguistik alanında çalıştığı için, “dilın insanın zihinsel süreçlerini ne bakımdan yansıttığı ya da düşüncenin akışını ya da sıralayan, yanlarını nasıl biçimlendirdiği gibi sorular, çok değişik ilgileri, görüşleri, düşün geçmişleri olan bilginlerle yetenekli amatörlerin inceleme ve kurgulama konuları olmuştur ve buna dayalı olarak da kipler üzerinde çalışmalarını yoğunlaştırmıştır. Örneğin, 1) I disapproveof John'sdrinking (John'un içmesini uygun bulmuyorum).

Bu söylemde John'un içmesini ya da içme biçimine yönelik bir gönderme söz konusudur. Konuşma esnasında hangisini ifade edilmek istendiği özne ile nesne arasındaki içselleştirmeye bağlıdır. Burada anlam yüzey biçimle değil, derin yapıyla algılanmalıdır. Chomsky bu örnekte derin yapıdan iki farklı ifade çıkacağını aktarır.

A- I disapproveJohn'sdrinkingbeer (John'un birayı içmesini uygun bulmuyorum).

B- I disapproveJohn'sexcessivedrinking (John'un aşırı biçimde içmesini uygun bulmuyorum).

Dilaçar, kılınışı dil mantığı; görünüşü ise dil psikolojisi olarak ele alır.

“Ödevleri yapacaktı...”

“Tamirci musluğu yapacaktı ama pensesini unutmuş.”

Her ikisinde de “yapacaktı” eylemi kullanılmasına rağmen ilk cümlede her zamanki gibi anlamını taşıyan, kastedilen öznenin tembelliği ve sorunsuzluğu kinaye ile ifade edilmiştir. Bu tamamen öznenin derin yapıdaki psikolojik yaklaşımını yansıtmaktadır. İkinci cümlede ise,

eylem somut olarak, yüzeysel anlamda yapıma işlemini anlatır fakat bir aksaklık yüzünden durum gerçekleşmemiştir.

Engin Uzun, kipi “öznenin cümledeki anlamı, sunuş biçimi ve sunuşu karşı tutumu olarak ifade eder” (Uzun, 1998). Ruhi, Zeyrek ve Osam (1997) Türkçede “Kiplik Belirteçleri ve Çekim Ekleri İlişkisi Üzerine Bazı Gözlemler” adlı makalelerinde, bilgisellik kipliğini yani konuşanın bir doğruya karşı takındığı tavır, kanıta dayalı kiplik ve yargı kipliği olarak ikiye ayırmıştır. Yargı kipliği olasılık, gereklilik konuşanın özne ya da bilginin alıcısı olarak yaptığı çıkarsama ve tahminler; kanıta dayalı kiplik ise konuşanın açıkça ve güvenerek yaptığı iddiaları tanımlamaktadır. Örneğin, Atilla İlhan’ın aşağıdaki şiiri duruma örnek olarak gösterilebilir.

Aysel Git Başımdan

Aysel git başımdan ben sana göre değilim
Ölümüm birden olacak seziyorum.

Atilla İLHAN

Atilla İlhan’ın “GİT BAŞIMDAN AYSEL” adlı şiirinde sadece kendini kötü, yalnız ve yakında ölecek olarak gören aşığın “GİT BAŞIMDAN AYSEL” ifadesinde hemen şimdi git ve asla geri dönme ve hiçbir zaman gelme anlamı vardır. Bu cümlede şimdiki zamanla geniş zaman bir arada kullanılmıştır. Ayrıca gitmesinin sebebini açıklarken de bir önerme anlamı görülmektedir.

”Aysel git başımdan, ben sana göre değilim. ‘’

Atilla İlhan’ın bu varsayımı doğru da olabilir yanlıştadır. Kesin yargı bildiren bir ifadedir.

Ölümüm birden olacak seziyorum.

Ölümüm birden olacak VE sen yalnız kalacaksın.

‘Ve’ bağlacı (^) : Önermenin bileşenlerinin her ikisi de doğru (1) iken doğru , diğer durumlarda yanlıştır (0).

Ya ölmek ustalığını kazanırsın

Ya korku biriktirmek yetisini

Ölmek ustalığını VEYA korku biriktirme yetisini kazanırsın
Geniş zaman kullanılarak olabilecek ihtimaller psikolojik sezgiyle tahmin edilir.

Sebzecioğlu; kip, zaman ve görünüş ilişkisini birlikte ele alır. Kipin doğru bir tanımı için zaman ve görünüş kategorilerinin de eksiksiz olması gerektiğinden bahseder ve bu üçünün ilişkisini ortaya çıkaracak yöntemi ele almaya çalışır (Sebzecioğlu, 1966). Kip sınıflandırmasında bildirme kipleri ve tasarlama kiplerini esas alarak bugüne kadar alışılmış geleneksel kip eklerinin yanlışlarını tespit etmeye çalışır. “-miş biçim birimini bildirme kipi içerisinde verilmekte ve bu biçim birimini belirsiz bir geçmiş zamanı işaret ettiği söylenmektedir. Oysaki “-miş”ın gerçekten bir zaman gösterdiği kabul edilse bile bunun geçerli bir kural olmadığı açıkça görülmektedir.

a. Araba da arabaymış ha!

b. Güya çok zekiymiş!

c. Neymiş efendim, ben oraya ayağımı atarsam beni kovacaktım!

Sebzecioğlu'nun verdiği bu örnekler de daha önceki örnekler gibi sadece öznenin psikolojik yaklaşımını derin manada ifade etmektedir. En sık kullanılan “-yor” bildirme kipini anlatırken, “-dı” biçim birimini yerine kullandığımızda kipte işlevsel bir değişiklik olmadığını fakat süreklilik olarak görünüşünü değiştirdiğini anlamaktayız. Örneğin;

Ayol. Ne var ne oluyoruz. – Ayol. Ne var ne oldu.

İlk kez tanıyorum böylesini. İlk kez tanıdım böylesini.

Yıllar ne çabuk geçiyor. –Yıllar ne çabuk geçti.

Aynı zamanda Sebzecioğlu, “-yor” kipiyle ilgili kılımlı ve görünüşleri şu şekilde gruplandırmıştır. Azarlama kipi, alay kipi, böbürlenme\övgü kipi, yakınma\şikâyet kipi, düzeltme kipi, eleştirme kip, inandırma kipi, suçlama kipi, uyarı kipi, soru kipi, çıkarım\anlama kipi, özlem kipi, gücenme\içerleme kipi, hüzün kipi.

Yazılı ve sözlü her ifade bir metin oluşturur. Duygu ve düşüncelerin ve bunların getirisinin ortaya çıkardığı ifadeyi dil kuralları ile oluşturmaya da metin diyebiliriz. Metnin tanımı da pek çok şekilde ifade edilebilir. Mesela, herhangi bir şiir, roman, akademik araştırma vb. kurgulanmış ifadelerin yanı sıra doğaçlama ya da konuşma dilinden aktarılan ifadelere

de metin denilmektedir. Kurgulanmış olan eserlerde kiplerdeki görünüş ve kılınış daha geleneksel özellikler taşıırken, doğaçlama verilen ürünlerde ve konuşma dilinde görünüş ve kılınış geleneksel bilgiden çıkar ve dilin diğer kuralları ile birlikte tamamen öznenin psikolojisine ve toplumun kültürüne göre başka şekillere girer.

Toplum, dili çağa göre yeniden şekillendirir. Dilin tanımında bulunan, “dil canlıdır, doğar, yaşar ve ölür” özelliklerini ele aldığımızda canlılık özelliği toplumun nesilden nesle değişen kültürü ile birlikte dil işlevlerinin de değiştiğini gösterir. Misal, yıkanmak, yunmak eylemi hamam kültüründen duş kültürüne geçildiğinde “duş almak” şeklinde olsa da, ilk zamanlar anlatım bozukluğu sayılmasına rağmen şu anda bu durum yüklem yerine geçmiştir. Ayrıca toplumda dil özelliklerine baktığımızda eksiklik kuramı ve ayrılık kuramı Yabancılar Türkçe Öğretimi’ nde ele alınması gereken önemli konulardan bazılarıdır. Eksiklik kuramı toplumdaki tabakalar arasında ifade ediliş farkını, ayrılık kuramı ise toplumdaki yayılma alanına göre ifade ediliş farkını ortaya koyar.

“Dilin İşlevleri: Metin Eylem Kuramı Yaklaşımı” adlı makalede Kılıç, “metinler değerlendirilirken ölçütlerden birisi metnin kaynaklandığı dil göz önünde bulundurulmalıdır. Dili kullanan hiç kimse yazar\sözü söyleyen kişi, yalnızca dil ile yaşamaz. Onlara ayrıca içinde yaşadıkları dilsel topluluğun sorunları ile kuşatılmışlardır” görüşündedir.

Metin-eylem kuramı ile birlikte karşımıza söz-eylem kuramı çıkmaktadır. Söz-eylem kuramı söyleyen ile dinleyen arasında yani gönderici ile alıcı arasındaki etkileşime bağlı olarak, sözcüklerin somut anlamının dışında algılanmasıdır.

Söz-eylem kuramını etkileyen önemli faktör ise, o dile ait anlambilim özellikleridir. Türkçede anlambilimi etkileyen işlevler kavramlaştırma, temel anlam, yan anlam, mecaz anlam, soyut anlam, çok anlamlılık, eş anlamlılık, ters anlamlılık, tasarımlar, imgeler, duygu değeri, deyimler, kalıplar gibi konulardır. Bunlara örnek olarak,

➔ **Her sabah vapurda yüzlere bakıyorum.** (Bakarım anlamı. Geniş zaman anlamında şimdiki zaman eki kullanılmıştır.)

- **Hafif yağmur camlara düşüyor.** Düştü anlamı
  - **Bir yıldır Bakanlık'ta çalışıyormuş.** Zaman odaklı kılınış cümlesi- bir yılı bitirmiş\ geçmişini nitelendirip, devam edilen bir durum anlatılmakta.
  - **Ali bize bir saatliğine uğradı.** Kılınış olarak bitiş bildiren uğramak fiilinin durum sürecini belirtir. Bulunma durumu bir zaman.
  - **Şimdi ince ince kar yağıyordu.** Geçmişe ait ama görünüşte süreklilik
  - **Kar başladı, başlayacak.** Yakın gelecekte bahsetme durumu
  - **Olsun öbür gün dönüyoruz.** Döneceğiz anlamı
- Anlamda Bulanıklık,
- ❖ Neden hep vazgeçildikten sonra gelir her şey.
  - ❖ Her hal seni görmem yakındır, gözlerinden hasret ile bir dolu viran operim.
  - ❖ Ve beklenenler neden hep vazgeçildikten sonra gelir?
  - ❖ Göğsünü sıkı kapa, rüzgâr yiyen yaralar yeniden açılır.
  - ❖ Erkenden evlenir, çoluk çocuğa karışır.
  - ❖ Ayşe gelir gelmez göz boyadı (Çok anlamlılıkta da kullanılabilir).
- Çok Anlamlılık,
- ↘ Çaya gittiler.
- *Burada sadece çay içmek değil, muhabbet etmek anlamı da vardır. Hoş vakit geçirmek gibi. Yani yalnızca kuru olan çaydan bahsedilmemektedir.
- ↘ Ağzımda bir acılık var bugün.
- *Ağız kelimesi yalnızca uzuv olarak değil, coğrafyada Bir akarsuyun denize veya göle döküldüğü yer anlamında da kullanılmaktadır. Kelimenin birden çok anlamı bulunmaktadır. Metnin içeriğine göre hangi anlamı taşıdığını çözmek bizim için daha kolay olmaktadır.
- ↘ Biz bu lafları çok duyduk (Hala da duyuyoruz anlamı vardır).
  - ↘ O mutlu değildi (Şu an içinde geçerli olabilir durum, önceden de mutlu değildi, hiç olmadı anlamında da kullanılabilen bir cümledir).
  - ↘ Dayımlar haftaya bize geliyorlar (Gelecek manasında şimdiki zaman eki kullanılmıştır. Baktığımızda şimdiki zaman olarak görsek de anlamı bize geleceği çağrıştırmaktadır).

Sonuç

Dil ailesi grupları uzun yıllar öncesinden bu yana çalışılmış yayılma alanları ve dilbilgisi kuralları o günden bu güne derinlemesine incelenmektedir. Ural-Altay dil ailesinden olan Türkçe sondan eklemeli bir dildir. Ekler ve kökler bu çerçevede kurallaşmıştır. Özellikle fiil konusu, ekler, kökler dilbilgisinin pek çok alanında yer almaktadır. Örneğin, yapım eklerinde, sözcük türetmede, kiplerde(eylem ve zaman ilişkisinde) ve fiillerde şahıs eklerinin çekimlenmesinde çok geniş bir yer tutar. Bu kadar önemli bir konu sadece bir dilbilgisi kuralı olarak kullanılamaz. Bunun metnin anlamı ile ilişkilendirilmesi ayrı bir kurallar sistemi gerektirir. Özellikle Türkçe çift eklemeli bir dildir (Aksan). Dilbilgisi ile metin ilişkisi doğru sağlanmadığı süreçte anlam ortaya çıkmaz. Ana dili Türkçe olan bireylerde bile yöresel farklılıklar dilbilgisi kurallarını etkileyerek farklı yaklaşımlara, yeni kurallara sebep olabilir. Metnin doğru anlaşılması ifadenin doğru algılanması bu ve benzeri konulara dikkat etmekle sağlanır. Metnin doğru algılanması için basit seviyedeki dilbilgisi kurallarından daha çok spesifik konulara ağırlık verilmelidir. Görünüş ve kılımlı konusu bu konuların en önemlilerinden birisidir. Bu konuda yapılan çalışmaların Türkçe öğretim merkezlerindeki mevcut kurlar içerisinde anlatılması mümkün değildir. Müfredata konu eklenerek ya da bir kur ilavesi ile yeni programlar yapılmalıdır. Yabancıların günlük hayatta çok sık rastlayacağı ve onlarda çelişki uyandıracak kuralların açıklamalarını ve örneklerine yer verecek programlar hazırlanmalıdır.

Kaynaklar

- 1) Aksan, Doğan(2016), Anlambilim, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- 2) Süngü, Arife(2009), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi “İbn-i Haldun’un Eğitim Felsefesi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri, Isparta.
- 3) Chomsky, Noam(2014), Dil ve Zihin, Çev. Ahmet Kocaman, Bilge Su Yayınevi, Ankara.
- 4) Dilaçar, Agop, Türk Fiilinde “Kılınış”la “Görünüş” Ve Dil Bilgisi Kitaplarımız, Çukurova Üniversitesi Türkoloji Dergisi, S. 159-171.
- 5) Günay, Doğan, Metin Bilgisi Kitabı, Muntıngual Yayınları, İstanbul, 2001.
- 6) Sebzecioğlu, Turgut, Türkçede Kip Kategorisi Ve –Yor Biçimbiriminin Kipsel Değeri, Ankara Üniversitesi Dergisi, S. 18-33.
- 7) Uzun, N. Engin, Türkçede Görünüş\Kip\ Zaman Üçlüsü, Ankara Üniversitesi Dil Dergisi, S. 5-21.
- 8) İmer, Kamile, Toplum Dil Biliminin Kimi Kavramlarına Kuramsal Bir Bakış Ve Dil Türleri, Ankara Üniversitesi Dergisi, S. 213-230.
- 9) Ruhi, Şükriye- Zeyrek, Deniz-Osam, Nejdet (1997), Türkçede Kiplik Belirteçleri Ve Çekim Ekleri İlişkisi Üzerine Bazı Gözlemler, Dil Bilim Araştırmaları Dergisi, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, S. 105-111.
- 10) Vardar, Berke, İşlevsel Dil Bilimde Temel İlkeler Ve Yeni Yönelişler, İstanbul üniversitesi Journals, S. 24-34.

AYDIN TÖMER DİL DERGİSİ

Amaç: Aydın Tömer Dil Dergisi İstanbul Aydın Üniversitesi tarafından 2016 bahar döneminden itibaren yayımlanmaya başlayan hakemli, süreli ve yerel bir dergidir. **Aydın Tömer Dil Dergisi** Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanındaki çalışmaları teşvik etmeyi ve bu alanda yapılan bilimsel çalışmaları bilim dünyası ile paylaşmayı hedeflemektedir.

Hedef Kitle: Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında akademik çalışma yapan akademisyenler, araştırmacılar, öğrenciler.

Yayın İlkeleri

Aydın Tömer Dil Dergisi, tüm bilim insanlarının, Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi alanında doğrudan ya da dolaylı ilgisi olan bilimsel çalışmalarını ilgili çevrelere duyurmak amacıyla yılda iki sayı ve basılı olarak yayımlanan **ulusal hakemli** bir dergidir.

Aydın Tömer Dil Dergisi'ne gönderilecek yazılarda öncelikle alanına katkı sağlayan özgün nitelikte bir 'araştırma makale' veya daha önce yayımlanmış çalışmaları değerlendiren, bu konuda yeni ve dikkate değer görüşler ortaya koyan bir 'derleme makale' olması şartı aranır. Ayrıca, ilgili alanlarda yayımlanan bilimsel kitaplara ait makale formatındaki değerlendirme yazıları ile kitap eleştirileri de derginin yayın kapsamı içindedir.

Yayın kurulunun kararı ile alanında katkısı olduğu düşünülen yabancı dilden özgün makalelerin İngilizce veya Türkçe çevirilerine de derginin üçte birini geçmemek kaydı ile yer verilebilir. Çeviri makalelerin yayımlanabilmesi için çeviri metin ile birlikte özgün makalenin yazarından ya da hak sahibinden alınacak izin yazısının da gönderilmesi zorunludur.

Makalelerin **Aydın Tömer Dil Dergisi**'nde yayımlanabilmesi için, daha önce bir başka yerde yayımlanmamış veya yayımlanmak üzere kabul edilmiş olması gerekir. Bilimsel bir toplantıda sunulmuş, ancak basılmamış bildirilerden üretilmiş makaleler, bu durum dipnotta açıkça belirtilmek koşuluyla kabul edilebilir.

Makalelerin Değerlendirilmesi ve Yayın Süreci

Yayın için gönderilen makalelerin değerlendirilmesinde bilimsel nitelik en önemli ölçüttür. **Aydın Tömer Dil Dergisi**'ne gönderilen tüm makaleler,

Yayın Kurulu'nca dergi yayın ilkelerine uygunluk ve nitelik bakımından değerlendirilir. Yayın kurulu, gönderilen bir makaleyi yayımlayıp yayımlamama ve gerekli gördüğü durumlarda makale üzerinde düzeltmeler yapma hakkına sahiptir. Yapılan ön inceleme sonucunda yayına uygun bulunmayan makale, değerlendirme sürecine alınmayarak yazarına bilgi verilir. Eksiklikleri varsa düzeltilmesi ve tekrar gönderilmesi için yazarına iade edilir. Yayına uygun bulunan makale, değerlendirilmek üzere ilgili alandaki üç hakeme gönderilir. Hakemler, gönderilen makaleleri yöntem, içerik ve özgünlük açısından inceleyerek yayına uygun olup olmadığına karar verirler. Belirlenen süre içinde gelen hakem raporları göz önünde bulundularak, makalenin yayınlanıp yayınlanmamasına karar yetkisi yayın kurulundadır. Makaleler, Yayın Kurulu tarafından uygun görülen bir sayıda yayımlanmak üzere programa alınır ve yazarı bilgilendirilir. Hakemlerin isimleri gizli tutulur ve raporlar beş yıl süre ile saklanır. Makalenin yayımlanmasının ardından bir ay içinde yazarına makalenin yer aldığı sayıdan 3 adet gönderilir.

Değerlendirme sürecinden geçerek yayımlanması kabul edilen yazıların telif hakkı *İstanbul Aydın Üniversitesi'ne* devredilmiş sayılır. Bu nedenle yazılarla birlikte yayın haklarının **Aydın Tömer Dil Dergisi'ne** devredildiğine ilişkin bir sözleşmenin bulunduğu "makale sunum formu"nun da doldurulup gönderilmesi gerekmektedir.

Aydın Tömer Dil Dergisi'nde yayımlanan yazılardaki görüşlerin ve çevirilerin bilimsel, etik ve yasal sorumlulukları yazarlarına aittir. Yazı ve fotoğraflardan, kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Ancak, yayımlanan yazılar dergi yönetiminin yazılı izni olmaksızın başka bir yerde (basılı olarak ya da internet ortamında) yeniden yayımlanamaz. Yazar, yazısının/makalesinin **Aydın Tömer Dil Dergisi'nde** yayımlandığını belirtmek kaydı ile tümünü ya da bir bölümünü kendi amaçları için çoğaltma hakkına sahiptir. **Aydın Tömer Dil Dergisi'ne** yazı gönderen tüm yazarlar bu ilkeleri kabul etmiş sayılır.

Yayın Dili

Aydın Tömer Dil Dergisi'nde yayımlanan yazıların yazım dili Türkiye Türkçesi veya İngilizce'dir.

Yazım Kuralları

Makalelerin, **Aydın Tömer Dil Dergisi** yayın kurulu tarafından saptanan yazım kurallarına göre yazılmasına özen gösterilmelidir. Yapılan ön incelemede yazım kurallarına uymadığı tespit edilen makaleler düzeltilmesi için yazarına iade edilir ve yayım programına alınmaz.

Ana Başlık: İçerikle uyumlu, onu en iyi ifade eden bir başlık olmalı ve koyu harflerle yazılmalıdır. Makalenin başlığı sözcüklerin ilk harfi büyük olacak biçimde yazılmalı ve en fazla 10-12 sözcük arasında olmalıdır.

Yazar ad(lar)ı ve adres(ler)i: Yazar(lar)ın ad(lar)ı ve soyad(lar)ı koyu, adresler ise normal ve eğik karakterde harflerle yazılmalı; yazar(lar)ın varsa görev yaptığı kurum(lar), haberleşme ve e-posta adres(ler)i ilk sayfada dipnot ile belirtilmelidir.

Özet: Makalenin başında, konuyu kısa ve öz biçimde ifade eden ve en az 100, en fazla 250 sözcükten oluşan Türkçe “özet” ve İngilizce “abstract” bulunmalıdır. Özet içinde, yararlanılan kaynaklara, şekil ve çizelge numaralarına değinilmemeli; dipnot kullanılmamalıdır. Türkçe ve İngilizce özetleri altında bir satır boşluk **bırakılarak**, en az 3, en çok 5 sözcükten oluşan anahtar sözcükler (*keywords*) verilmelidir. Türkçe makalenin İngilizce başlığı olmalı ve *abstract*’ın üstünde gösterilmelidir.

Ana Metin: A4 sayfa boyutunda (17x24 cm.), MS Word programı, *Times New Roman* yazı karakteri ile, 12 punto ve 1.5 satır aralığıyla yazılmalıdır. Sayfa kenarlarında üst 3 cm., alt 3 cm., sol 3 cm., sağ **3 cm.** boşluk **bırakılmalı** ve sayfalar numaralandırılmalıdır. Yazılar özet, *abstract*, şekil ve tablo yazıları da dahil 7.000 (yedibin) sözcüğü geçmemelidir.

Bölüm Başlıkları: Makalede, düzenli bir bilgi aktarımı sağlamak üzere ara ve alt başlıklar kullanılabilir. Makaledeki tüm ara (normal) ve alt başlıklar (yatık) 12 punto ile sözcüklerin yalnız ilk harfleri büyük, koyu karakterde yazılmalı; alt başlıkların sonunda iki nokta üst üste konulmamalı ve bir satır sonra devam edilmelidir.

Tablolar ve Şekiller: Tabloların numarası ve başlığı bulunmalı, siyah-bez baskıya uygun hazırlanmalıdır. Tablo ve şekiller ayrı ayrı sıra sayısı

verilerek numaralandırılmalıdır. Tablo numarası üste, tam sola dayalı olarak dik (normal); tablo adı ise, her sözcüğün ilk harfi büyük olmak üzere eğik (*italik*) yazılmalıdır. Tablolar metin içinde bulunması gereken yerlerde olmalıdır.

Tablo 1: *Farklı yaklaşımların karşılaştırmalı analizi*

Şekil numaraları ve adları şeklin hemen altına ortalı şekilde yazılmalıdır. Şekil numarası eğik yazılmalı, nokta ile bitmeli, hemen ardından sadece ilk harf büyük olmak üzere şekil adı dik yazılmalıdır.

Görseller: Yazı içerisinde resim, fotoğraf ya da özel çizimler varsa bu belgeler kısa kenarı 10 cm olacak şekilde 300 ppi'da (300 *pixels per inch* kalitesinde) taranmalı, JPEG formatında kaydedilmeli, ayrıca metin içinde kullanılan tüm görsel gereçler makaleye ek olarak JPEG formatıyla gönderilmelidir. İnternette indirilen görsellerin de 10 cm-300 ppi kurallarına uygun olması gerekmektedir. Görsellerin adlandırmalarında, şekil ve çizimlerdeki kurallara uyulmalıdır. Dergi yayın kurulu, teknik olarak problemlili ya da düşük kaliteli resim dosyalarını yeniden talep edebilir ya da makaleden tümüyle çıkartabilir. Kaynak olarak kullanılacak görüntülerin kalitesinden ve yayımlanıp yayımlanmamasından yazar(lar) sorumludur.

Resim ve fotoğraflar siyah beyaz baskıya uygun hazırlanmalıdır. Görsel numaraları ve adları görsellerin hemen altına ortalı şekilde yazılmalıdır. Görsel tipi ve numarası eğik yazılmalı (*Resim 1.*; *Şekil 1.*), nokta ile bitmeli, hemen yanından sadece ilk harf büyük olmak üzere görsel adı dik (normal) yazı karakteri ile yazılmalıdır.

Resim 10. Wassily Kandinsky, 'Kompozisyon' (Anna-Carola Krause, 2005: 91).

Şekil, çizelge ve resimlerin kullanıldığı sayfa sayısı 10'u geçmemeli, işgal ettikleri alan yazının üçte birini aşmamalıdır. Teknik imkâna sahip yazarlar, şekil, çizelge ve resimleri aynen basılabilecek nitelikte olmak şartı ile metin içindeki yerlerine yerleştirebilirler. Bu imkâna sahip olmayanlar, bunlar için metin içinde aynı boyutta boşluk bırakarak içine şekil, çizelge veya resim numaralarını yazabilirler.

Dipnot: Dipnot kaynak göstermek için kullanılmamalı, dipnot kullanımına yalnızca açıklayıcı ek bilgileri için başvurulmalı ve otomatik numaralandırma yoluna gidilmelidir. Dipnotlarda kaynak göstermek için, metin içi kaynak gösterme yöntemleri kullanılmalıdır.

Alıntı ve Göndermeler/Atıflar: Yazar doğrudan ya da dolaylı olarak yaptığı tüm alıntılara aşağıdaki örneklere göre göndermede bulunmalıdır. Burada belirtilmeyen durumlarda APA6 formatı kullanılmalıdır. Doğrudan alıntılar tırnak içinde verilmeli ve italik (eğik) yazı karakteri ile yazılmalıdır.

Metin içi alıntılarda göndermeler

Göndermeler için asla dipnot kullanılmamalıdır. Tüm göndermeler parantez içinde ve aşağıdaki biçimde yazılmalıdır.

Tek yazarlı çalışmaya yönelik genel göndermelerde;
(Başar, 2004).

Tek yazarlı çalışmanın alıntı yapılan belirli bir yerine göndermelerde;
(Bendix, 1997: 17).

İki yazarlı çalışmalara göndermelerde;
(Ulutürk ve Yılmaz, 2000: 101).

İkiden fazla yazarlı yayınlarda, metin içinde sadece ilk yazarın soyadı ve 'vd.' yazılmalıdır;
(Özbay vd., 1994: 11).

Kaynakça kısmında ise, birden fazla yazarlı yayınların diğer yazarları da belirtilmelidir.

Metin içinde, gönderme yapılan yazarın adı veriliyorsa, kaynağın sadece yayın tarihi yazılmalıdır:

Gazimihal (1991: 6), bu konuda “..... ”nu belirtir.

Yayın tarihi olmayan yapıtlarda ve yazmalarda yalnızca yazarların adı;
(Hobsbawm)

yazarı belirtilmeyen ansiklopedi vb. yapıtlarda ise kaynağın ismi, varsa cilt ve sayfa numarası yazılmalıdır.
(Meydan Larousse 6, 1994: 18)

İkinci kaynaktan yapılan alıntılar da aşağıdaki gibi yazılmalı ve kaynaklarda belirtilmelidir:
Barın'ın da ifade ettiği gibi “.....” (Akt. Boylu 2004: 176).

Kaynakça: Metnin sonunda, yazarların soyadına göre alfabetik olarak aşağıdaki örneklere göre yazılmalıdır. Kaynaklar, bir yazarın birden fazla yayını olması halinde, yayımlanış tarihine göre sıralanmalı; bir yazara ait aynı yılda basılmış yayınlar ise (2005a, 2005b) şeklinde gösterilmelidir:

Kitapların gösterilmesi

Akyol, H. (2013). *Türkçe İlk Okuma Yazma Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 13. Baskı, s: 87.

Güneş, F. (2007). *Ses Temelli Cümle Yöntemi ve Zihinsel Yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 1. Baskı, s: 11.

Kılınç, A. ve Tok, M. (2012). Yabancı Dil Olarak Türkçe Yazma Öğretimi. A. Kılınç ve A. Şahin, (Ed.), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2. Baskı, s: 256.

Makalelerin gösterilmesi

Çalışkan, N. (2010). “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Söz Varlığını Geliştirme: Kavramsal Anahtarlar Aracılığıyla Deyim Öğretimi”. *Turkish Studies*, 5(4), 258-274.

Tüm, G. ve Sarkmaz, Ö. (2012). “Yabancı Dil Türkçe Ders Kitaplarında Kültürel Öğelerin Yeri”. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43: 448-459.

Kitap içi bölümlerin gösterilmesi

Gün, M. (2013). İletişimsel Yöntem, *Yabancılarla Türkçe Öğretimi El Kitabı* ed. Durmuş, M. ve Okur, A. s: 111-114, Ankara: Grafiker Yayınları.

Tezlerin gösterilmesi

Sarı, M. (2001). *İki Dilli Çocukların Çözümleme Yöntemiyle Okuma-Yazma Öğrenirken Karşılaştıkları Güçlükler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yaylı, D. (2004). Göreve Dayalı Öğrenme Yönteminin Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Uygulanması ve Bu Uygulamaya İlişkin Öğrenci Görüşleri. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

İnternet kaynaklarının gösterilmesi

İnternet elde edilen verilerin kaynakları mutlaka gösterilmeli ve Kaynakça'da erişim adresi ve erişim tarihi belirtilerek verilmelidir. Erişim adresi olarak kaynağın yer aldığı web sayfasının (ana sayfa) adresi değil, kaynağın görüntülediği adres verilmelidir.

<http://www.tdkterim.gov.tr/bts/> (12.10.2014).

Görüşmelerin gösterilmesi

Özbay, U. (2015). Türkçe eğitimcisi Murat Özbay ile ofisinde yapılan görüşme, Ankara: 19 Nisan.

Yazıların Gönderilmesi

Yukarıda belirtilen ilkelere ve yazım kurallarına uygun olarak hazırlanmış yazılar, "makale sunum formu" ile birlikte e-posta yoluyla aşağıdaki adreslere gönderilebilir.

Çevirisi yapılmış makalelerin değerlendirmeye alınabilmesi için özgün metinlerin ve makale sahibinden (asıl yazar veya hak sahibi yayınevi) izin yazılarının da gönderilmesi zorunludur.

Ön inceleme ve hakem değerlendirmesi doğrultusunda geliştirilmek ve/veya düzeltilmek üzere yazarlarına geri gönderilen yazılar, gerekli düzeltmeler yapılarak en geç bir ay içinde tekrar dergiye ulaştırılır.

İletişim Bilgileri:
Aydın Tömer Dil Dergisi

İstanbul Aydın Üniversitesi TÖMER, J Blok
Beşyol Mahallesi, İnönü Caddesi, No: 38
Sefaköy, Küçükçekmece/İstanbul
Tel: (212) 4441428 /12811-12809
Web: www.tomer.aydin.edu.tr
E-mail: tomerdildergisi@aydin.edu.tr

